

GEORGE MIHAIL-ZAMFIRESCU

7414/35

IDOLUL ȘI
ION ANAPODA

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI
1935

BIBLIOTECA
CENTRALA A
UNIVERSITĂȚII
DIN
BUCUREȘTI

n° Curent 62006 Format

n° Inventar A-43112 Anul

Secția Depozit III Raftul

IDOLUL ȘI ION ANAPODA

T E A T R U

de GEORGE MIHAIL-ZAMFIRESCU.

CUMINECĂTURA, comedie tragică într'un act, jucată la Teatrul Național din Cernăuți, editura „Umanitatea“ — epuizată.

DOMNIȘOARA NASTASIA, comedie tragică în 3 acte, jucată la Teatrul „Regina Maria“ din București, de compania „Bulandra-Manolescu-Maximilian-Storin“, 1927 — colecția „S. A. D. R.“ — premiul „Al. G. Florescu“.

PRIMĂVARA CE S'A DUS... act provincial, apărut în „Universul Literar“, direcția Perpessicius.

S A M, *poveste cu mine, cu tine, cu el* — în manuscris.

G. R. 8, *întâmplare cu dragoste și moarte* — în manuscris.

A P A R E:

ADONIS, *parabolă cu o haimana și un vis...*

Inv. A. 43.143

257839

GEORGE MIHAIL-ZAMFIRESCU

1
I D O L U L Ș I
I O N A N A P O D A

✓
COMEDIE AMARĂ IN TREI ACTE

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI
1935

1953

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI
COTA 62006

ec 40/03

Comedia „*Idolul și Ion anapoda*“ a fost jucată, pentru întâia oară, cu titlul „*Ion anapoda*“, în seara de 17 Decembrie 1934, pe scena Teatrului Național din București, cu următoarea

DISTRIBUȚIE:

- STAVĂROAIA, o mătușe care n'a renunțat încă la viață... *Sonia Clucerul*
- MIOARA, o nepoată frumoașă și proastă *Loulou Cruceanu*
- FROSA, idolul din vis *Elvira Godeanu*
- ION, un om anapoda *G. Calboreanu*
- VALTER, un băiat deștept *A. Pop-Marțian*
- ARISTOTEL, un mosafir nepoftit *Ion Manu*
- ICU DĂNICEL, o haimana inteligentă. *Cecilia Mocanu*

Direcția de scenă : *V. Enescu*. Decorul : *Traian Cornescu*

Directorul Teatrului Național : *Paul I. Prödan*.

B.C.U. Bucuresti

C60284

ACTUL I

BIBLIOTECA CENTRAL DE LA UNIVERSIDAD DE COLOMBIA
DOCUMENTOS
COTA.....62006.....

În întuneric crește lumina unui felinar, pe o stradă liniștită și departe de centrul orașului mare și frumos.

Afară, firește, e un început vremelnic dar cuminte de iarnă, pentrucă — prin fereastră — se văd, în lumina felinarului, cum cad fulgi mari de zăpadă. Poate să treacă pe stradă un automobil sau să se audă glasul, în fugă, al unui vânzător de ziare de după amiază. Un ceasornic de edificiu, undeva, în apropiere sau o pendulă, în casă, anunță ora opt. Ușa din ultimul plan a fost deschisă și în antreu e aprinsă lumina.

Ion, care a venit de afară, își desbracă și pune paltonul — odată cu pălăria, după ce i-a scuturat zăpada de pe boruri — în cuier. În urmă intră în scenă, atent să nu facă sgomot, caută o clipă comutatorul și după ce l-a întors, tot așa de atent, pornește în vârful picioarelor spre camera lui, care e în stânga primului plan. Omul are un patefon în mână și câteva plăci abia atunci cumpărate dela magazin și — din nefericire pentru el — a uitat să-și lase galoșii, plini de lapovița de pe străzi, în antreu.

Dar asta e o poveste pe care o s'o aflăm ceva mai târziu.

Acum vedem decorul: un salonaș încăpător, dar de modă veche, care servește și de sufragerie. Așa dar, o masă în mijloc, sub lampa electrică și patru

scaune. Salonașul are patru uși, câte două deoparte și de alta. În fața camerei lui Ion stă Valter. În planul secund al dreptei, ușa duce în odaia doamnei Stavăr și de aci în dependențe (prin urmare, eșirile din și intrările în bucătărie, ale Frosei, pe care noi o știm servitoare acum, se vor face prin această ușă) iar alături de locuința lui Ion e dormitorul Mioarei. În salon — care, după cum vedem — e cea mai mare încăpere din apartamentul ocupat de văduva doamnă Stavăr, au fost aglomerate toate nimicurile ce aduc aminte de viața de odinioară a gazdei dar, mai ales, a soțului decedat — fost ofițer activ. Astfel, între ușile din stânga, deasupra unei mescioare rămasă — din garnitura de altădată — numai cu două scaune, e o panoplie cu două săbii puse cruciș, un chipiu de maior, cu cozorocul prins în țintă, ca pe capacul unui cosciug, un pampon și eghileții de paradă ai decedatului. Pe mescioară este un vas cu flori. Deasupra canapelei dintre ușile din dreapta sunt, de asemeni, aglomerate fotografii ale soțului, în grade, vârste și atitudini diferite.

Oricum, această atmosferă de demodat și de cavou al unei inimi pioase — deși nu a renunțat încă la viață cu desăvârșire — e înviorată de gustul tineresc al Mioarei, prezent în desenul și culoarea tapetului, a draperiilor dela fereastra din fund și a perdelușelor dela ușa cu geamuri din interior, așa cum îi cântă inima cu dorurile și elanurile ei tinerești în florile din vasul de pe masa din mijloc.

Ne vom apropia de ideea și de sentimentul generator al acestei întâmplări ca oricare alta, în măsura în care vom realiza, într'un tot armonios, con-

trastul acesta dintre odinioară și acum, dintre tinerețe și ultim popas al declinului sau, mai precis : dintre sburdălnicia de copil a nepoatei și masca serioasă, uneori severă chiar, a mătușei.

Pentru alte amănunte, în decor : liberă fantezia lectorului, a regizorului și a pictorului scenograf.

Despre Frosa însă, care nu-i o servitoare ca ori care alta, sunt necesare câteva cuvinte lămuritoare, ca personagiul să fie pus, dela început, în adevărata lumină. Mult maitânără și mai puțin urâtă de cum pare la prima vedere, Frosa e o fată necăjită, înrăită de viața pe care a dus-o și o duce în casa maioresei. Pentru că n'a fost învățată și nici ea singură n'a fost lăsată — șicanată pas cu pas de necazuri, de gura celor din casă și de munca pe care a făcut-o și o face — să se caute și să se recunoască, în gândul și în conștiința ei, făptură a pământului și mai presus de toate femei, o vom întâlni, dela prima ridicare de cortină, sub masca pe care i-au impus-o, în egală măsură, oamenii și împrejurările. Se piaptână, ca odinioară, când era mică și purta o fundă de cârpă, cu părul strâns în vârful capului — are o privire de animal speriat, îndobilocit iar corpul, bănuț sănătos și poate frumos, e ascuns dacă nu diformat de rochiile uneori largi, alteori strâmte, toate date de pomană de stăpână sau de nepoată, după ce nu au mai avut ce face cu ele.

Rar, Frosa are totuși momente când adevăratul ei suflet, neștiut, nebănuț, se trădează : prin melancolia privirii, prin felul cum spune ori recunoaște un

adevăr, prin gest și mai ales printr'o înțelegere intuitivă a oamenilor și a momentelor.

Deși nu-și cunoaște destinul — capricios ca orice destin al unui idol din vis — Frosa are pentru Ion un fel de mistică înțelegere — cu toate că omul, anapoda cum o să-l cunoaștem, îi face la început fel de fel de neajunsuri.

TABLOUL I.

SCENA I

ION - FROSA

(În trecere, atent cum merge să nu facă sgomot, ION lovește, cu patefonul, mescioara de sub panoplie. Vasul cu flori se clatină. Omul a dat drumul la plăci și cu mâna liberată, abia are timp să-l prindă. Dar, în pasul apropiere de mescioară, pe care l-a făcut, a călcat peste plăci. A încremenit așa, speriat și în egală măsură îndurerat, cu ochii la plăcile de sub picior și cu mâna pe vasul depe mescioară).

FROSA *(i se aude glasul, din camera stăpânei : „ce-i, cine-i acolo ?“ Privește în scenă, după o clipă, numai cu capul scos prin deschizătura ușii. Speriată la început, are acum un gest de liniștire dar și de ciudă că și-a făcut spaimă din nimic). Ptiu, că iar mi-ai smuls inima de spaimă. (vorbind cu stăpâna, care e dincolo, în încăpere). Nu-i nimic, săru'mâna. A venit „dânsu“ dela bancă. (rămâne în scenă, după ce a închis ușa). Ba nu, zău, că*

nu-ș' ce să mai zic! Cum intri pe ușe, faci ce faci și mă treci prin răcorile morții (*apropiere de masă*). Da ce-ai rămas așa?.

ION

(*a ridicat încet privirile, se uită la servitoare și clatină capul, trist*). Lasă-mă, Froso, că-mi vine să plâng! Tu nu vezi ce pagubă și ce nenorocire? (*moale, pe scaun*). Mai bine mă călca tramvaiul sau mă intoxica, la prânz, cu ciuperci! Păcatete mele, da' ce făcuși?

FROSA

ION

(*aproape cu disperare*). Patru — și toate frumoase! Patru — și le caut de o lună! Abia le-am găsit, după ce am răscolit toate magazinele din centru, într'o prăvălioară depe Dudești. Patru — toate frumoase, toate scumpe (*ridică plăcile, bucățele și i le arată, îndurerat*) și uite-le acum: tuspatriu fărâme... (*îi cade bărbia în piept, așa cum a rămas cu cioburile negre în palme*). Mai bine mă călca tramvaiul pe bulevardul Ferdinand...

FROSA

(*dimpotrivă, are motive să se bucure*). Acu am înțeles și spui drept: mai bine că s'au spart! Ori... te pomenești că iar ne-ai adus în casă...

ION

(*a tresărit*). Patefonul? Sigur că l-am adus. Nu era să-l las cadou reparatorului.

FROSA

Vai de mine, că iar ai să ne faci bamuc! Abia scăpasem de pacoste. Iar o s'o doară capul pe stăpâna și să vezi

supărare la domnișoara, ca să nu mai vorbim de conașul Valter, care...

ION

(*speriat că o să-i audă gazda văicărelile*). Sst, taci frumușico sau... mai domol, cu surdină la limbă, că eu te aud și înțeleg și fără... (*ii face semn să vină mai aproape de el, ca să-i spună o taină*). Nici n'au să afle că mi-am adus patefonul, că n'am să mai cânt... Adică, o să cânt eu, dar... n'au să audă, că nu mai pun ac de metal. M'a învățat negustorul dela care am cumpărat, adineauri, plăcile să pun un vârf de scobitoare în loc de ac. Cântecul, m'a asigurat el, o să se audă ca în vis, numai pentru mine... Nici o frică, frumușico — eu, nu voi, am scăpat de balamuc.

FROSA

Noi am scăpat, matala ai scăpat — cum o fi, tot una... numai să n'o mai aud pe cucoana, pe domnișoara și pe conașul Valter...

ION

(*cu surâs lăuntric*). Hm, parcă știu ei ce-i cântecul — ce pâine a sufletului flămând, ce apă înviorătoare pentru gânduri, ce aromă și ce dulce de strugur turcesc, pentru simțire...

FROSA

O fi cum zici matala, „dânsule“, că eu sunt proastă și n'am mai văzut struguri cu cântec înăuntru, da e vorba că, dacă nu le place lor, ce să-i faci?

ION

Vezi, tocmai asta nu înțeleg eu sau, dacă înțeleg, mă măhnește adânc!

La urma urmei, puțin îmi pasă de halera de Valter. Suntem amândoi chirași cu pensiuine și fiecare e liber, la el în cameră, să trăiască așa cum crede. Dar o femeie respectabilă ca madam Stavăr și o ființă dulce ca Mioara, pentru care sunt în stare să m'arunc în foc... Să nu le placă lor o havaiană, un vals de Strauss sau „Elegia” lui Massenet — să nu simtă ele că...

FROSA

(*categoric*). Stai, soro, că domnișoara așa a spus: muzica e una și patefonul alta! Lor nu le place vârtelnița din cutia aia care urlă, când îi dai drumul, de parc'ar fi ascuns în ea un câine turbat... (s'a ridicat, cu un clocot imediat stăpânit în el, cum a fost stăpânit pumnul cu care a atins numai masa, ca să rămână singur gestul energic). Pardon, ca să fiu sincer, că nici mie nu-mi plac toate metehnele lor și le rabd, că așa se face între oameni culți și gentili? M'ai auzit pe mine să mă plâng de dureri de cap, după ce o ascult pe Stăvăroaia vorbindu-mi câteva ore de pintenii și de pampoanele pe cari le purta răposatul la paradă, de crizele lui de ficat, de calul bălan cu picățele pe burtă, pe care l-a încălecat respectabilul mort acum un sfert de secol? Dar Mioarei cine-i face toate gusturile, acasă, pe stradă și la bancă și cine se supune la toate capri-

ION

ciile ei de copil răsfățat? Știi bine de câteori m'a sculat ca să alerg, în toiul nopții, pe ploaie sau viscol, dela noi din Dudești și pânăla Cotroceni, în căutarea unui farmacist care să nu mă ia la palme că-i stric somnul cel mai dulce pentru o aspirină sau un pachetel de vată. Parcă văd că, într'o bună zi, o să mă pună să-i fac și pantofii. Am refuzat sau am protestat, cel puțin? Nu! Atunci? Mai mult, toți în casa asta îmi zic „dânsu“, un fel de ăsta sau ăla, un om de pe stradă, fără nume și fără identitate, ca și cum Ion ar fi o vorbă de rușine... Dar scârba de Valter? Vezi, îmi pare rău că-i zic, pentru întâia oară și încă față de tine, scârbă dar e un nerecunoscător de prima clasă! Azi și-a scos masca și... nu-l mai cunosc! Cum s'o întoarce acasă, îi trag o răfuială s'o țină minte până la mormânt și pe urmă nu-i mai vorbesc, în cazul cel mai bun pentru el, cel puțin 36 de ore — adică până poimâine la 7 și trei sferturi, când plecăm la bancă.

FROSA

Feri, sfântule, te cred în stare să ne aduci în casă, după balamucul patefonului și scandalul! (în panică). Atât ne mai lipsește, acum: ură, scandal și... poate, cum a citit domnișoara la jurnal... (la rândul ei, în panică, îi face semn să nu mai țipe, că să n'o audă gazda).

ION

Mai domol, fato — cu surdina la limba, frumuseco, sa n'auda Stavaroala, ca iar o apuca migrena! M'ai inteles anapoda, ca intotdeauna. Am vrut sa spui numai ca fiecare din noi avem metehne: gazda cu pinteni si cu calul balan, eu cu patefonul, tu cu fisticurile si acadelele pe cari le rumegi...

FROSA

(*atinsa.*) Acum dece te legi de mine?

ION

Ce si-am facut eu sa ma batjocoresti?

Da' nici nu mi-a trecut prin gand asa ceva. Am vrut numai sa te conving ca suntem datori sa ne iertam, reciproc, micile slabiciuni — ca nu e om pe pamant sa nu aiba o patima. Mie imi place muzica, gazda e fericita cand inviază morji, altul are darul bauturii...

FROSA

(*coltoasa.*) Eu, adica? (*plâns.*) Bine c'am ajuns si de batjocura! (*categorica.*) La urma urmii, cine ce are cu mine si cu gologanii mei? Fac ce-mi place! (*plâns.*) Ca muncesc, singura, in toata casa asta, de ma seaca la inima, uneori — si poftim acum, in loc de multumire...

ION

(*nenorocit.*) Froso, pe cuvântul meu de onoare că...

FROSA

(*continua plâns.*) Lasă-mă, că numai ne-cazuri ne-ai adus acum: patefonul, s'o imbolnăvesti pe cucoana, ură pe conașul Valter, batjocura pentru mine și...

ION

(*suras amar.*) Mă mir că nu spui că tot eu am adus și iarna de-afară...

FROSA Ba bine că nu! Ți-a spus domnișoara, când ai plecat la bancă, să nu iei galoșii că se strică vremea și n'ai ascultat-o! (*printre dinți, numai pentru ea*). Pacoste! Numai ponoase...

ION (*surprins, o privește lung, tot mai trist și are, în cele din urmă, un gest de renunțare.*) Nu ne înțelegem... (*adună sfărâăturile plăcilor, de jos*). Mai bine să-mi văd de necazuri. (*oftat.*) Ce minune de plăci și ce nenorocire... (*în picioare, cu patefonul într'o mână și cu spărturile de plăci în cealaltă*). Să nu mă chemi la masă. Spune-i d-nei Stavăr, dacă o să întrebe de mine, că o rog să mă scuze dar... nu mă simt tocmai bine. După masă, dacă... întâmplător, mai rămâne o cafeluță și pentru mine...

FROSA Să vedem, *dacă...*

ION Sau, mai bine — ca să nu te supăr — lasă că-mi fac eu, la mașina de spirt.

FROSA Ba să te astâmperi, matale — că iar arzi fața de masă!

ION (*a rămas, un moment, cu ochii în jos, îngândurat, nehotărât.*) Adevărat! Te pomenești că iar ard fața de masă... Mai bine renunț. Las'o 'ncolo de cafeluță, că n'o să mor dacă... (*a pornit spre camera lui, dar abia ajuns în prag incremenește, pentrucă*)

FROSA (*scapă, plicină palmele sub bărbie, un strigăt.*) Vai de mine, ai intrat cu galoșii...

- ION *(n'a înțeles.)* Cum?
- FROSA *(disperată)* Of, că nu mor, să scap, fi-mi-ar viața...
- ION *(palid, nedumerit, cu glasul alb.)* Ce mai făcui, păcatele mele?
- FROSA Poftim de ce muncesc, de ce-mi rup oasele frecând pe jos și-mi smulg mâinile din umeri, scuturând. *(cu necazul crescut, văzând că Ion tot n'a înțeles.)* Galoșii, nu vezi c'ai intrat cu galoșii?
- ION *(și-a privit repede picioarele — moale, se reazimă de ușe și scapă patefonul din mână. Ar voi să spună ceva și nu găsește un singur cuvânt. Tot ce poate să facă e să-și privească din nou picioarele și să rămână așa, strâns în el, vinovat, copleșit.)*
- FROSA *(dând la o parte scaunul pe care a stat Ion.)* Toată lapovița de pe galoși s'a scurs pe covor. Măine altă muncă, iar să spăl și să scutur — ca să nu mai vorbim de necazul stăpânei, când o să afle.
- ION *(tresărit.)* Dece să afle, dela cine să afle? Să nu-i spui, te implor să nu... Recunosc, frumușico, sunt vinovat! Am uitat — venisem acasă așa de fericit că am găsit plăcile și așa de nerăbdător să le ascult, la patefonul meu, cu ac de scobitoare, că... am uitat să las galoșii în... Scuză-mă, Froso, lasă că șterg... am eu cârpă și...

(intră repede, cu patefonul și plăcile, la el în cameră.)

FROSA Așa, acum ai intrat și dincolo cu galoșii!
Ce om, sfântule mare, ce om anapoda...

SCENA II

ION - FROSA - STĂVĂROAIA

(au intrat, în acelaș timp: STĂVĂROAIA, din camera ei, atrasă de țipetele servitoarei iar ION dela el, cu galoșii într'o mână și o cârpă de praf în cealaltă. Când o vede pe gazdă, el are un gest de panică și rămâne în prag, fâstâcit.)

STĂVĂROAIA *(în atitudine și cu voce de stăpână.)* Cum, iar scandal, la mine în casă?

FROSA *(lacrimogen)* Păi cum să nu... săraca de mine, dacă.. tocmai pe covor..?

ION *(intervine repede, cu panica rămasă încă în privire.)* Frumușico, cu surdina la limbă, soro, să restabilim faptele cu tot calmul necesar și... *(vinovat, către gazdă)* Am.. galoșii... am intrat cu galoși murdari...

FROSA Toa'ă lapovița, pe covor...

STĂVĂROAIA ...pe covorul cumpărat de răposatul maior Stavăr, acum zece ani, în luna lui April, când a fost în misiune la Constantinopol!
Dar bine, d-ta mi-ai profanat una din cele mai scumpe amintiri! *(restit, servitoarei)* Nu sta, Froso, că mă superi!
Du galoșii „dânsului” afară și pune mâna pe cârpă.

- FROSA *(bombănind, ia galoșii din mâna lui Ion și-i duce în antreu — în urmă, cu o cârpă adusă din bucătărie, începe să frece pe jos, după ce a dat la o parte scaunul pe care a stat Ion)*
- ION *(cârpa cu care intenționa să curețe covorul i-a rămas în mână și nu știe ce să facă, unde s'o pună. În cele din urmă, o ascunde în buzunar)* Azi, pe unde am fost, ce-am făcut: numai ponoase... și pagubă... și certuri... *(trist, pe un scaun.)* Sunt tare supărat, madam Stavăr! De nu mi-ar fi rușine că sunt om în vârstă, aș plânge ca un copil.
- STĂVĂROAIA Un copil bun de tras de perciuni și un om anapoda.
- ION *(a tresărit, încearcă inutil să surâdă.)* Da, sigur... Tot așa a strigat și Frosa adineauri: că sunt un om anapoda...
- STĂVĂROAIA *(categorică, ofensată.)* Te rog să nu mă compari pe mine cu Frosa, că nu-s dispusă — mai ales acum — să suport moșicia cuiva.
- ION *(a rămas cu ochii mari la ea).* Eu, să te compar cu...? Pot să jur, d-nă, că nici prin gând...
- STĂVĂROAIA *(enervată că Ion n'a înțeles sau poate se face că nu înțelege ceea ce i se pare ei foarte clar și hotărâtă să termine repede cu el.)* Să lăsăm jurământul că e monedă fără valoare. Te-am făcut ori nu, adineauri, om anapoda?

ION M'ai făcut, cucoană și eu nu m'am supărat...

STĂVĂROAIA Mi-ai răspuns ori nu că tot așa ți-a zis și Frosa, mai înainte?

ION (*sincer*). Păi... dacă așa a fost...

STĂVĂROAIA (*scoasă din fire*). Ești extraordinar!

FROSA (*bombănind, în timp ce curăță covorul*). Aia e! Cu galoșii murdari, pe scumpete de covor, lua-i-ar... (*ese să-și schimbe cârpa udă, prin camera stăpânei*).

SCENA III

ION - STĂVĂROAIA

STĂVĂROAIA (*cu replica aproape în continuare*). Ești pur și simplu extraordinar! Te ascunzi, ca un ipocrit, sub masca unui copil nevovot în toată suava lui imbecilitate și-i arunci omului în față cele mai mari obrăznicii! Asta, să fim înțeleși, ți-o spun fără supărare.

ION (*ascunde surâs amar*). Bine, cel puțin, că mi-a rămas și mie o mângâiere. (*sincer dornic să fie înțeles în adevăr*) Vezi, madam Stavăr, asta mi-a fost spaima și grija de fiecare clipă: să nu-i supăr pe oameni — să nu las, pe unde trec, o umbră strâmbă! M'am lăsat umilit, uneori — am tăcut, când nu m'ar fi putut nimeni opri să mă supăr — am dat ultimul gologan ca să scap un om, oricare, dintr'un necaz

sau să-l salvez pe un amic dintr'o mare incurcătură. Nu odată, am încercat să gădesc, în făpturi mai prejos de mine, o tresărire de conștiință, o fărâma de suflet cinstit. Care mi-a fost folosul și unde am ajuns? Unii mi-au scos ponosul că sunt om anapoda, alții mă fac prost și imbecil când le spun adevărul — dar nu-mi dau voie să mă apăr — iar Frosa, pentru că nu am luat-o niciodată la rost, ca Valter... și nu am luat-o pentru că eu nu am curajul să umilesc o făptură umană — mă ia peste picior și strigă la mine. (*vrea să pară nepăsător.*) Asta n'ar fi nimic, că ai spus adineauri : fără supărare? Sunt însă momente când se umple paharul și nu mai poți să rabzi, așa cum sunt zile blestemate când te urmărește o pacoste la fiecare pas. Nu, cucoană, nu sunt nici ipocrit și nici imbecil. Sunt trist numai, că am avut numai pagube azi și amărăciuni și m'au pândit pacoste la fiecare pas: am luat galoșii, ca să se strice la comandă frumusețe de vreme — era să mă calce tramvaiul pe bulevardul Ferdinand — aici am murdărit covorul și am spart o minune de plăci iar la birou — colac peste pupăză — m'am supărat pe Valter, fără să i-o spun și am primit un avertisment în scris dela „Moartea Obosită“, pentru neglijență...

STAVĂROAIA Care. . „Moartea Obosită“..?

ION Subdirectorul băncii! Noi așa l-am poreclit, că e înalt și slab ca o arătare iar când îngână ceva, îi clănțâne dinții. Nu pot să-l sufăr! E singurul om depe mampamond, pe care nu pot să-l sufăr! Și asta... nu din cauza avertismentului înscris, pentrucă... mai întâi am simțit că-l urăsc și tocmai peste câteva ore am primit plicul confidențial. Am avut eu alt motiv, mult mai serios...

STĂVĂROAIA (*surâs*) Oricum, mult mai serios ca motivul supărării pe Valter...

ION Valter... m'a măhnit adânc, în adevăr... dar pe el nu pot să-l urăsc. Il cunosc de mult, am împărțit, împreună și necazul și fărâma de fericire, așa că... (*gest, cașicum ar scutura o povară.*) Mai bine să nu mai vorbim!

SCENA IV

ION - STĂVĂROAIA - FROSA

FROSA (*a intrat, ștergându-se cu șorțul pe mâini.*)
Punem masa, că e opt?

STĂVĂROAIA A venit domnișoara?

FROSA Nu. Nici domnișoara, nici conașu' Valter.

STĂVĂROAIA (*către Ion*) Au rămas la bancă?

ION (*încurcat*) Nu... Adică, da — mi se pare că... Mai bine să-i întrebăm, când s'or întoarce, madam Stavăr, că eu sunt om

anapoda și te pomenești că iar fac o în-curcătură.

STĂVĂROAIA (*râde*) Fără frică, omule, că n'o să mă formalizez dacă s'au dus să se plimbe prin parc, să mănânce o prăjitură sau să vadă un film. Lasă-i să se distreze, că sunt tineri.

ION (*efort să pară vesel*) Nu-i așa? Tineri, sănătoși, nepăsători, frumoși — mai ales, mult mai tineri...

FROSA Atunci... ce facem cu masa, că nici „dânsu“ nu mănâncă?

ION Adevărat. O rugasem pe Frosa numai să... o cafeluță, dacă rămâne, întâmplător... Nu mă simt tocmai bine.

STĂVĂROAIA (*atinsă*) Daa, iar nu ți-e tocmai bine? (*se ridică.*) Pardon, atunci. N'ar fi fost nevoie să inventezi o minciună, pe care mi-ai spus-o și alaltăieri și ieri, ca să înțeleg că îți... displace să mai joci cărți cu mine. Mult mai logic eră să te întrebi dacă îmi face mie plăcere să am, la tabinet, un partener așa de... anapoda? (*enervată, spre camera ei*)

ION (*la început, firește, a încercat să spună ceva, să se scuze și s'o încredințeze, mai ales că adevărul e cu totul altul în urmă, renunță și rămâne cu ochii mari la ea, pentru că nu mai are ce spune sau e sigur că orice argument ar invoca, ar fi inutil.*)

STĂVĂROAIA (*din prag, servitoarei*) Froso, pui de cafea

când s'o întoarce domnișoara și... dacă nu se supără „dânsu“, stinge lumina, că e scumpă... *(a eșit, trântind ușa)*

SCENA V

ION - FROSA

FROSA *(cu accent de supărare din accentul stăpânei.)* Mă așteptam la asta -- știam că ai s'o superi.

ION *(o privește surprins o clipă — nu are ce să-i răspundă sau crede răspunsul de prisos și revine la vechea atitudine: cotul pe masă, bărbia în palmă, ochii în gol).*

FROSA *(mergând spre ușă, la comutator)* Asta nu mai e casă de oameni — e curat balamuc... *(a stins lumina și cu supărare crescută, pași repezi spre camera stăpânei.)* N'am mai văzut așa ceva decând mama m'a făcut... *(ese trântind ușa.)*

SCENA VI

ION singur

ION *(cu inima ca un pui golaș în frig)* Oț, mai bine mă călca tramvaiul pe bulevardul Ferdinand...

TABLOUL II

(Scena în întuneric, ca la începutul tabloului prim. Numai felinarul clipește în noapte și ninsoare cu fulgi mari. Se aude, ca în vis, când se ridică cortina, patefonul din camera lui Ion — un cântec trist, care se va îngâna, în cele din urmă, cu ceasornicul de edificiu din apropiere sau cu pendula ce va anunța miezul nopții.)

SCENA I

MIOARA — VALTER

(au intrat fără să mai aprindă lumina, atenți să nu facă sgomot. Valter, cu primii pași în scenă, ascultă o clipă, să se convingă dacă dorm sau nu cei din casă și-i face semn Mioarei — acum rămasă în prag, prudentă — că nu-i niciun pericol.)

MIOARA Tanti doarme?

VALTER Dorm: și tanti și Frosa. Numai Ion, mi se pare... *(ascultă)* La el o fi cântând...?

MIOARA Tu n'auzi? Infinita lui slăbiciune: „Elegia“...

VALTER Așa dar, cu toate amenințările noastre iar și-a adus patefonul. O să ne strice odihna din nou...

- MIOARA *(gest mic de enervare.)* Tacă. *(ascultă, se înfiripă sau s'a înfiripat, probabil și în inima ei o melodie)* Frumos cântă. Nici-odată nu mi s'a părut „Elegia“ așa de fermecătoare. Stai lângă mine și ascultă. *(după o pauză)* Dece oftezi? Valter, nu fii copil. Ți-am mai spus că...
- VALTER *(trist.)* Orice mi-ai fi spus, Mioara: inutil. Nu pot, încerc să mă stăpânesc și nu pot.
- MIOARA Copilule! Valter, să știi că mă supăr dacă nu încetezi. Știai bine ce o să se întâmple Ți-am cerut concursul ca unui frate simpatic și înțelegător.
- VALTER A doua oară te rog să nu mi-l mai ceri. N'o să mai fiu dispus să fac de santinelă, prin sălile de așteptare ale cinematografeilor sau să mă neurastenizez prin patiserii, căscând cu ochii în tavan ori numărând câte litere pot să încapă într'un articol de ziar — în timp ce scumpa mea amică admiră, trei ore și mai bine, un film și ascultă complimentele unui...
- MIOARA *(stăpânește râsul)* Așa dar, nici mai mult nici mai puțin: scenă de gelozie!
- VALTER *(nestăpânit.)* În definitiv, parcă scârnavia asta bătrână de Ion nu mi-a făcut o scenă la fel în birou, când i-am spus că o să rămânem în oraș? Se speriasă. imbecilul, că o să te cuceresc cu o floare și o corăbioară...
- MIOARA *(surprinsă.)* Valter! *(comutatorul.)* Știi

dece am aprins lumina? (*dojană.*) Ca să te văd — să te privesc în plină figură și să mă conving dacă mai poți ori nu să roșești. (*pași, spre el — ar voi să-i spună un cuvânt greu dar abia poate îngâna, cum luptă — de ciudă — cu lacrimile.*) Nesuferitule! (*repede, spre camera ei.*) Urâtule...

VALTER. (*încercare s'o rețină*) Mioara.

MIOARA. (*din prag, plângând.*) Te rog să mă lași în pace!

VALTER. Mioara, să mor dacă...
(*dar fata a eșit fără să-l mai asculte, trântindu-i ușa în nas.*)

SCENA II

VALTER ~ în urmă, ION

VALTER. (*a rămas, un moment, în fața ușei, surprins la început, acum îniristat de cele întâmplare, nehotărât — intenție să bată în ușe și s'o cheme pe Mioara dar renunță în cele din urmă și coboară spre masă — ar fuma o țigare dar nu mai are niciuna în tabachere. Cântecul, pe care îl ascultă o clipă, îi adună privirile spre camera lui Ion: hotărâre și bate în ușe, încet, mai tare.*) Ioane! Mă, scumpule...

ION. (*glasul lui.*) Cine-i acolo?

VALTER. Eu, „dânsule“, ce dracu — nu mai mă cunoști?

- ION Nu mai cunosc pe nimeni! Mă mir că mai ai nas să-mi vii la ușe.
- VALTER *(revoltă, dar glasul reținut, de frică să nu-l audă gazda.)* Dar bine, mă, tu nu înțelegi că doresc să mă explic, să te conving că nu am nicio vină? Am fost un simplu...
- ION O fi, dar acum n'am timp — că m'am culcat. Lasă că-mi explici poimăine, la ora 7 și trei sferturi...
- VALTER *(a rămas, câteva secunde, interzis — bate iar.)* Ioane! Dă-mi o țigare cel puțin, omule...
- ION N'am — n'am niciun fir, pentru tine.
- VALTER *(scos din fire.)* Nu face, mă, farafastăcuri, că sparg ușa! Ce, vrei să scoli toată casa? Acum nu mai îmi pasă de nimeni și de nimic! Ori îmi dai o țigare și vii să stăm de vorbă, ori fac un scandal să se ducă pomina!
- ION *(speriat, îl crede capabil pe Valter de orice.)* Stai, nebunule, stai să-mi trag pantalonii...
- VALTER Lasă-ți încolo de pantaloni, că nu mai e nimeni aici.
- ION *(apare în prag, într'un halat de noapte, în papuci și cu scufie pe cap — efort vizibil să pară crunt)* Bine, mă, om nerecunoscător și hahaleră romantică, nu mai ai pic de obraz sau ești de un cinism revoltător, de mai ai curajul să-mi apari în față și mai ales, la o oră așa de

nepotrivită? Nu ți-am spus, încă dela birou, că minimum 36 de ore n'o să te mai cunosc? (*Valter a rămas cu ochii mari la el, în timp ce Ion se apropie, cu pași și gest de om hotărât să-i aplice adversarului o corecțiune — hotărâre evidentă dacă reținem amănuntul că insul ține mâna în buzunarul halatului, cu degetele încleștate parcă pe o armă.*) Te anunț că în noaptea asta mi-am recapitulat viața, i-am făcut bilanțul și rezultat concludent: de azi înainte m'am hotărît să nu mai fiu om anapoda — prin urmare, să nu mai fiu bun și nici gentil! Și acum, că te-am pus în gardă (*scoate repede mâna din buzunar și-i întinde tabachera*) poftim, fă o țigare...

VALTER (*plăcut surprins, a rămas cu tabacherea în mână și-l privește lung.*) Dulce ești, mă Ionică...

ION (*categoric*) Te rog! Nu mai mă 'ncânți cu migdale amare. Prin urmare: fără „Ionică“ și mai ales fără „dulce“... Fă țigare și dă-mi tabacherea, că n'am gust de taifas.

VALTER (*sincer trist și cu un început de „meaculpa“ în glasul blajin.*) Ascultă, „dânsule“, sânt eu destul de amărât și fără...

ION Nimic! Ți-am spus că o să mă supăr crunt pe tine și definitiv! Prin urmare, finis!

VALTER (*il cunoaște așa de bine, că joacă ultima*

corte fără frică.) Atunci (*îi aruncă tabacherea pe masă.*) poftim! (*pe scaun, cu capul întors și picior peste picior, cu un început de nepăsare în gest.*) Am fost, mersi și... somn ușurel! Am terminat și cu tine! S'aștepți vorbă dela mine, scumpule...

ION (*tresărit lăuntric, deși păstrând aparent atitudinea omului hotărât de mai înainte.*) Mai ai nas să te superi!

VALTER (*scârbă mică*) Mă rog, d-le, finis și lasă-mă în pace — că nici eu n'am gust de taifas.

ION (*arcul, până acum strâns în el, începe să se destindă.*) Puțin îmi pasă! Poftim, eu abia acum am gust de vorbă! Nu te-am tras și n'o să te trag de mânecă. Am terminat cu prietenia? Bun! Asta am spus-o eu mai înainte, așa că imitația n'are valoare, d-le. Până una alta, lasă goangele și adu-ți aminte ce mi-ai făcut la bancă. Tu, să fi fost în locul meu, m'ai fi luat la palme, că te cred capabil de orice insultă.

VALTER Ești neserios. Era așa de ușor să înțelegi că nu sunt eu vinovat, dacă...

ION Nu încerca să te aperi, că nu mă convingi. Faptele te denunță. Zece ani am crezut în tine. Acum nu mai cred! Zece ani am mers împreună, de acasă la bancă și de acolo acasă. Acum n'o să mai mergem! Un deceniu, așa dar, te-am

iubit. Acum... n'o să te urăsc dar o să-mi fii pur și simplu indiferent! Un pic de bun simț dacă ar mai fi în tine, ar trebui să te cutremuri (*glasul i s'a umezit*) pentru că ai stins în mine cea mai frumoasă și poate cea din urmă candelă: prietenia! De acum încolo încep să fiu un om mort. (*cu dojană și cu tristețe infinită.*) Dece m'ai înșelat, Valtere — dece nu mi-ai spus că te duci cu Mioara la cinematograful?

VALTER (*surprins.*) Cine ți-a spus că... am fost cu Mioara la...?

ION Am vrut să mă conving de adevăr și... v'am urmărit! Fii liniștit, că nu i-am spus nimic Stăvăroaiei. După cum vezi, eu — și ca dușman — tot prieten ți-am rămas — deși m'ai mâhnit așa de adânc, Valtere, că... (*șterge, furiș, o lacrimă.*)

VALTER (*o clipă de luptă cu sine — e înduioșat de spovedania prietenului și crește, peste înduioșare, tristețea întâmplării cu Mioara.*) Ioane, dacă tu ai fost trist pentru că m'ai prins cu o minciună pe care eu am spus-o dar nu pentru mine, eu ar trebui să-mi pun cenușe'n cap. Ia loc, te rog și ascultă-mă,

ION Bine, dar să fii sincer — că altminteri iar mă supăr.

VALTER (*cu hotărâre.*) Sincer, prietene, cât se poate de sincer! Te voi pune în cunoștință de cauză, nu numai ca să mă

apăr dar ca să te și conving că suntem datori să luptăm alături pentru prestigiul nostru, care e serios amenințat. Mai întâi jură-mi că va rămâne taină de mormânt tot ce voi spune.

ION *(intrigat.)* Bine, mă, dacă e ceva grav, poftim: jur!

VALTER Așa, acum fii calm și ascultă-mă. Mergând spre bancă, după prânz, Mioara m'a anunțat că o să-mi ceară un sacrificiu. Ce anume sacrificiu, mi-a spus cu câteva clipe mai înainte de ora 7: s'o conduc în oraș dar să nu spun la nimeni și cu atât mai puțin ție, unde o să mergem și ce vom face.

ION *(neplăcut surprins.)* Așa dar... taine, față de mine? *(întoarce capul spre ușa dela camera fetei și cu dojană.)* Buuun, domnișoară Mioara! Să mai poștești să plec, în toiul nopților de iarnă, în căutarea unui farmacist care să nu mă ia la palme...

VALTER Acum renunță la imputări, că nu rezolvăm nimic cu ele. Mi-ai promis să fii calm...

ION *(docil.)* Dacă am promis, poftim – sunt calm...

VALTER Prin urmare, învățat de Mioara, te-am lăsat să mă aștepți în birou, am coborât cu ea pe scara de serviciu și fără să ne vadă cineva, ne-am strecurat pe străzi dosnice...

- ION Știu : pe străzi dosnice și eu după voi — pânăla cinematograf. Când v'am văzut intrând, am înțeles și m'am retras.
- VALTER Ai răbdare, că abia acum începe tragedia. La cassă, Mioara m'a silit să cumpăr un singur bilet, pentru ea, rugându-mă să n'o conduc în sală ci s'o aștept, că vine numaidecât, la patiseria de alături.
- ION Și tu ai lăsat-o să intre singură?
- VALTER Ce era să fac? M'a asigurat că nu stă să vadă filmul dar că are să-i comunice ceva foarte urgent unei prietene, pe care nu o poate găsi decât la cinematograf. Am crezut-o ca un prost și... am așteptat-o trei ore, în patiserie, în fața cinematografului și pe coridoare. Turbasem, mai ales când am văzut-o eșind din cinematograf alături de... „Moartea Obosită“...
- ION *(i se pare așa de imposibil ce spune Valter, că se revoltă.)* Ce mă, ești tralalà? Cum ai curaj să afirmi că Mioara .. tocmai cu un strâmb și un tâmpit..?
- VALTER *(clatină capul.)* Cum te văd și mă vezi, așa i-am văzut.
- ION *(în picioare.)* Și nu l-ai luat la palme?
- VALTER Cum era să... pe el, subdirector — și... pe lângă asta, cu ce drept? Așteptam un motiv mai serios, ca să pot interveni, dar Mioara s'a despărțit de el, din ferice, la eșire.

ION

(*iluminat.*) Stai, Valter — stai că abia acum înțeleg ce-a fost cu ura și cu avertismentul scris. Azi după amiază — să fi fost... patru sau așa ceva — mă duc în birou la „Moartea Obosită“ cu o corespondență și... cum intru, dau de Mioara. Se răsturnase în fotoliu, ronțăia o bomboană și-l asculta, zâmbitoare și îmbujorată, pe subdirector. Nu știu ce-i șoptise scârba, până atunci dar îi prinsese mâna și i-o mângâia, libidinos. Am simțit la moment că-l urăsc și întors în birou, ca să mă răsbun, i-am incurcat zece coloane de cifre din registru. Pe urmă i l-am dus să-l vadă, ca o provocare. Așteptam să strige la mine, ca să-i dau cu ceva în cap. A avut noroc că a ridicat numai din umeri și... mi-a trimis avertismentul peste câteva ore, când mă demolisem. (*acelaș gest, cu capul întors spre ușa dela camera Mioarei.*) Așadar, domnișoara... pentru care ne-am sacrificat fără murmur și la orice oră, ar fi capabilă, pentru o bomboană, să ne sfărâme inimile...?

VALTER

(*l-a prins de mână, repede.*) Las'o, mă, pe Mioara, că e un copil zburdalnic și nimic altceva. Nu-i vinovată ea, dacă...

ION

(*cu un gest nervos.*) Cum o să fie Mioara vinovată, când un dobitoc ca tine, cu banii unui imbecil ca mine, îi cum-pără bilet și i-o duce plocon unei scâr-

năvli? Și elefanții dela circ ar râde de noi, dacă ar afla...

VALTER Stai, n'o lua iar anapoda, că n'avem niciun interes să ne certăm tocmai acum. Repet că Mioara e o naivă. Am stat cu ea de vorbă pe drum, am încercat s'o conving dar nu m'a înțeles. Mai mult, adineauri mi-a trântit ușa în nas. Eterna poveste cu o fată frumoasă și săracă, pe care o încânți cu o promisiune de avansare sau cu strălucirea unui inel cu piatră falsă.

ION *(surprins, revoltă.)* Cum? A primit, Mioara, un inel dela...?

VALTER Stai, zăpăcilă, că n'au mers încă așa departe. Până una alta i-a promis... Firește că, la primul salariu, o să i-l ofere și că peste câteva săptămâni o să rămânem cu buza umflată, când ne-o anunță ireparabilul... N'ar fi rușinos pentru noi, mă, să ne fure de sub nas o minune de fată?

ION Și tocmai cine?

VALTER *(precipitat, cu pasiune aproape.)* Vezi, asta mă frământă și mă roade și pe mine: tocmai cine? Un slut și un ramollt... o inimă acră...

ION Te cred! Scârba dracului, nici biletul la cinematograf nu i l-a plătit! *(și-a adus aminte.)* Hahaleră! Să nu te mai prind că-mi ceri gologani, că te iau la palme! Mi se pare că te-am împrumutat ca să-ți scoți rufele dela spălătoreasă...

VALTER *(muștrător la rându-i.)* Așa, mă mir că nu fugi în stradă să strigi că ți-am risipit averile... Mai răzi de subdirector că e avar. *(din nou precipitat.)* Fii și tu odată, omule, deștept ca mine și înțelege că, mai presus de banii tăi, e vorba — cum ți-am mai spus — de prestigiul nostru. Ar fi ridicol să ne lăsăm învinși de cretinul ăla de subdirector. Mioara mi-e dragă și — să nu minți — de câteva ori te-am prins și pe tine suspinând. Amândoi, așa dar, suntem imperios datori să ne dăm mâna și să încercăm, acum, cât mai e vreme, s'o recâștigăm pe Mioara. În urmă, o să ne înțelegem noi. O să mă doară sau o să te doară o renunțare, pentrucă va trebui — după ce i-l vom smulge pe subdirector din inimă — să renunțăm unul din noi în favoarea celuiilalt, dar învinșului îi va rămâne cel puțin bucuria că Mioara e nevasta celui mai bun prieten — pentrucă noi, „dânsule“, suntem prieteni! Ne-ar scuipa mâța 'ntre sprâncene dacă n'am fi, tocmai acum...

ION *(a fost convins — se ridică, solemn și-i întinde mâna lui Valter, cu un gest patetic.)* Amice, te-am înțeles și sunt dispus de orice jertfă!

VALTER *(îi răspunde cu un gest la fel.)* Bun!
(îi strânge mâna.) Atunci începem lupta.
 ION S'a făcut! Dar... cum începem?

- VALTER Foarte simplu: eu o duc la cinematograful și tu îi cumperi inele.
- ION *(a rămas, un moment, fără cuvânt — surâde apoi, privindu-l pe sub gene, lung.)* Deștept ești, mă Valtere, că mă lași pe mine cu ponosul, ca să tragî tu folosul — și prost ești, mă Valtere, dacă bănuî că cele câteva mișoare ale mele pot să învingă milionul subdirectorului. Noi o să-i oferim un inel și „Moartea Obosită“ o să ne contracareze cu un automobil sau o vilă, ca să nu mai vorbim de blănuri și de mătăsuri, de parfumuri și de toate acele mici nimicuri cu cari amețești așa de ușor o fetișcană ca Mioara.
- VALTER *(s'a lăsat, moale, pe scaun.)* Adevărat! Ce ne facem, atunci?
- ION *(îl bate, protector, pe umăr.)* Fii pe pace, că... „bătrânul tău amic“ n'o să doarmă noaptea asta. Am să încerc și eu odată să fiu crud și... cum se spune: machiavelic! Până una alta, treci și fă nani, pușor, că ești palid și tras la față. Măine, când o răsări soarele, am să-ți expun planul meu machiavelic și... *(l-a prins de umeri și se uită în ochii lui, cu dragoste și cu tristețe, cu presimțire mai ales)* am să te învăț eu ce să faci — prietenule drag, ticălosule mai tânăr și mult mai frumos...

C O R T I N A

ACTUL II

TABLOUL III

(Acelaș decor, o după amiază de sărbătoare, cu liniște și căldură aromitoare în casă și alb crud afară: pe copaci, pe felinar și pe acoperișuri — după o noapte cu ninsoare abundentă.

Nimeni în scenă, la ridicarea cortinei. Mioara numai se aude cântând.)

SCENA I

ION - VALTER

ION *(a scos capul prin întredeschizătura ușii, să se convingă dacă e cineva ori nu în salon și în urmă, grabnic și în vârfuri, trece și bate în ușa prietenului, la început cu sfială, apoi ceva mai tare și mai stăruitor.)* Valter! Mă, n'auzi? Valtere... *(cum nu primește niciun răspuns.)* Ce somnolență și ce insolență de animal, să doarmă tocmai acum... *(mai tare, în ușe — totuși cu frică să nu-l audă cei din casă.)* Valter! *(necăjit.)* Scoală, mă, hahaleră letargică.

VALTER *(glasul lui.)* Cine-i acolo?

- ION Na, că nici glasul nu mi-l mai cunoaște!
(*tare*) „Baiazid cu trei coroane, puse una
peste alta“, imbecilule! Ai uitat că
mergem în oraș? Să știi că dacă nu te
imbraci repede, plec singur.
- VALTER (*tot din cameră.*) Imediat, în doi timpi și
trei mișcări.

SCENA II

ION - FROSA

- FROSA (*în momentul când Ion a bătut mai pu-
ternic în ușa lui Valter și i-a strigat:
„Baiazid cu trei coroane, puse una peste
alta“, ea a scos copul repede prin ușa
dela camera stăpânei, să vadă ce s'a
întâmplat - apoi a intrat și s'a pregătit,
cu mâinile în șolduri cum stă acum, să-i
facă morală.*) Iar scandal! Nu ți-am spus
că... dormim, ca oamenii, după prânz și..?
- ION (*nu s'a intimidat - dimpotrivă, e gata
s'o ia de păr, deși la început reținut
glasul.*) Dar eu? Ți-am spus ori nu, la
prânz, să nu te mai amesteci unde nu-ți
fierbe oala și să nu uiți, mai ales, cu
cine vorbești?
- FROSA (*surprinsă și oarecum muiat glasul, deși
n'a renunțat la atitudine.*) Ascultă, să nu
strigi la... eu, că...
- ION (*înaintând cu vădită intenție să-i aplice
o corecțiune.*) Nu cumva te supărași,

Dulcinee cu conci? Să nu crâcnești, să nu latri, că-ți sboară toate vasele cu flori în cap.

FROSA (*acum intimidată în adevăr*) Am vrut să... conîța doarme și.. dacă facem gură...

ION (*nestăpânit.*) Să-î fie țărâna ușoară dacă doarme, că nu-mi pasă! Cui nu-î place să se mute sau, dacă e... proprietar, să-și astupe urechile cu câlți și să-și ascundă capul sub perne, ca să aibă odihnă de veci.

FROSA (*nenorocită.*) Sfântule din cer, când o auzi conîța...

ION (*a rămas acelaș om anapoda și cumsecade, sub furia pe care e vădit că și-o impune*) Să audă! Am să i-o strig în față, cu revoltă și demn, ca s'o conving că nu mai sunt dispus să mă las călcat pe bătătură de o bestiolă ca tine sau ca oricare alta — și... — pe urmă, am să-i ofer cadou un cornet de bomboane englezești și 4 perechi de pinteni, pentru panoplie, ca să vadă că eu tot gentil am rămas. Până una alta, să te aduc pe tine la realitate. Ți-am spus ori nu, că nu-ți mai permit să fii obraznică — mai ales cu mine și când sunt acasă?

FROSA (*moale, speriată.*) Eu, păcatele mele, cam surdă și... n'am auzit, poate...

ION (*țurios cum e, nici n'a stat s'o asculte.*) Păi atunci? Păi dacă ți-am spus? Să nu te mai prind, a doua oară, că te iau la

- palme și... te plesnesc de auzi câinii în Mesopotamia!
- FROSA *(scâncit, mică în cadrul ușii.)* Conașule, eu... să mor dacă...
- ION *(măgulit, triumfător.)* Așa, vezi: conașule! *(câțiva pași prin încăpere, de cuceritor.)* Și altceva: să nu mai fii urâtă, să nu-mi mai ieși în cale ca o sperietoare, că te fac paparudă! Ce-i conciu! ăla în vârful capului, ce-s obraji! ăia de vaselină și ochii ăia rotunzi de broască? *(Frosa încearcă, nenorocită, să spună ceva.)* Nici o vorbă! *(cu bunăvoință, dela o închipuită înălțime amețitoare.)* Să vii la mine, când m'oi întoarce din oraș, să te învăț cum să corectezi natura. Așa. Acum *(solemn și comandă, cu un gest impresionant)* fă-mi repede o cafeluță.
- FROSA *(eșind fâstâcită.)* Momentan, conașule! Cum ai zis matale: momentan o fac..

SCENA III

ION - VALTER

- VALTER *(a intrat grabnic, atras de sgomot, cu vesta îmbrăcată numai pe un umăr — pe ultimele cuvinte ale Frosei. O clipă surprins, în fața lui Ion, care a rămas în atitudinea și cu gestul impresionant cu care i-a poruncit Frosei să-i facă*

o cafea)... ce-i cu tine, mă, ce-ai rămas așa, ca o statuie a libertății, în piața unui oraș provincial ?

ION

(întoarce capul încet și îl privește lung, cu o tristețe amară pe figură.) Valtere, mă, imi vine să plâng și să râd, să urlu o injură de surugiu și să șoptesc cel mai frumos și mai înțelept cuvânt pe care l-am simțit vreodată tremurându-mi pe buze... *(oftat.)* Abia adineauri, strigând la Frosa, am înțeles ce ministru, la noi în țară sau ce dictator, dintr'o eventuală Spanie ori republică americană, am surgrumat în mine ca un dobitoc, 36 de ani, numai de dragul încăpățănării de a fi și a rămâne un... biet om... cumsecade. *(suspinat)* Valtere, mă, filosofii au perfectă dreptate când spun că omul e un animal foarte curios! Ai văzut-o pe Frosa? A fost suficient să mă restesc odată la ea, ca s'o trimet titirez să-mi facă o cafeluță. Tot așa de ușor mi-ar fi fost s'o conving să sară de pe casă ori să mânânce coropișnițe. Patru ani, de când stau aici, am luptat să trezesc în ea, cu vorbă bună, un pic de bun simț și de conștiință. Și iată că tot ce n'am făcut în 4 ani, cu duhul blândeței, am răușit adineauri, cu o amenințare de parlagiu și un gest așa de ridicol, că mă simt rușinat...

VALTER

Bine, mă, așa o fi — dar ce legătură are

- asta cu somnul meu? Cred că nu mi-ai stricat frumusețe de vis numai ca să ascult ultima ta descoperire... filosofică...
- ION *(a tresărit, și-a adus aminte și se uită, grăbit, la ceasornic — a strâns pleoapele, convins că așa se poate concentra mai bine și face un calcul aproape mormăit.)* Patru minute până... tramvai — șapte minute tramvai până... oraș — iar patru minute până... *(a deschis ochii și prins brusc de grabă.)* Repede! Dă zor, Valtere, că ne compromitem iremediabil în fața unor persoane distinse și ne stricăm planurile...
- VALTER *(se îmbracă — a rămas, oricum, cu nedumerire pe figură)* Ce plan și ce persoane, mă „dânsule“?
- ION *(a dus degetul la buze, ca să-i impună tăcere.)* Sst! Cu surdina la limbă, animal curios. *(lângă el și tainic, după ce s'a convins că nu-i nimeni să-l audă.)* Ai uitat de planul nostru machiavelic?
- VALTER Cum să uit, dragă? Azi noapte n'am putut deloc să dorm. Am născocit fel de fel de planuri, unul mai diabolic decât celălalt și toate la fel de imposibile. M'am gândit așa de mult și de profund, că — la un moment dat — începuse să mă usture creerii...
- ION *(surâde și-l bate pe umăr.)* Dă-i incolo de creeri, puișor, că numai necazuri îți fac. Ți-am spus azi noapte că am eu grije

să mă gândesc și pentru tine. Mai mult, azi m'am sculat devreme, am fost în oraș și... am stabilit în amănunt, cu persoane demne de încredere și de respect, cum vom pune în aplicare planul machiavelic. Nu, să nu mă întreb cum și ce fel, că n'avem timp. Te lămuresc eu pe drum. Până una alta, mișcă — dă zor, că mai avem câteva minute.

VALTER

(*la rându-i grăbit.*) Gata. Numai haina și... (*a eșit în camera lui.*)

SCENA IV

ION-FROSA

(*Ion pornise spre antreu, să îmbrace paltonul, dar — în momentul când a deschis ușa din fund — intră Frosa cu cafeaua pe care i-a poruncit-o. Ceașca e pusă, cu multă grijă, pe o tavă cu șervețel în dantelă. Văzându-l pe Ion, ea s'a oprit tresărit, cu o mână pe clanță. Face impresia că-i e frieă să se miște ori să îngâne ceva. Ion, deasemeni oprit cu mâna pe clanță, o privește lung, cu amărăciune și totuși cu oarecare satisfacție pe figură.*)

FROSA

(*mieros*) Cafe-feluța matale.

ION

(*a făcut un pas și încă unul, spre servitoare și vădit efortul să rămână serios.*)

Pune tava pe masă. (Frosa se supune.)

Șezi. (Frosa stă pe scaun.) De când (*parcă i s'a făcut milă de ea*) decând

n'ai mai băut tu o cafeluță cu caimac?
(bun.) Poftim, Froso, bea-o pentru mine.
(Frosa șovăie, el se încruntă.) Ce, aș-
 tepti să te rog a doua oară? Să nu mă
 superi! *(Frosa gustă din cafea, mai gustă
 odată — Ion revine la bunătate.)* Dulce,
 nu-i așa? Și 'aromată? Poftă bună și...
 spune, Froso, nu-i mai bine și mai frumos
 așa, cu vorbă bună și gentili, decât să
 strigăm unii la alții, ca smintiții?

FROSA

Dacă spui matale, sigur.

ION

(clatină capul, trist.) Ține și tu minte,
 Froso, ce i-am spus adineauri și aiuri-
 tului ăsta de Valter: omul e un animal
 foarte curios. Așa, fată — acesta-i ade-
 vărul, Frusinel cu concii...

FROSA

*(a tresărit, are un gest de panică și în
 acelaș timp de regăsire, de iluminare
 parcă.)* Să nu-mi mai spui Frusinel, pen-
 trucă... *(a rămas cu ochii mari în gol și
 i se adună pe figură o lumină nouă,
 glasul e mai limpede acum și mai cald.)*
 Știi cine mi-a spus, pentru întâia oară,
 Frusinel? Cineva, care... *(efort să-și a-
 ducă aminte.)* E așa de mult de atunci — și
 nu pot, nu mai pot să-mi aduc aminte...
 Știu numai atât: că am fost adusă de
 undeva, în casa lor, când eram mică.
 Aici am trăit și am crescut, servitoare...
*(un nou efort să-și aducă aminte și
 plânge)...* și nu pot, nu pot să-mi aduc
 aminte.

- ION *(o mângâie, înduioșat.)* Mai bine, e mult mai bine așa, Frusinel. Un om care știe să uite, cum ai uitat tu, n'are nici păreri de rău și nici muștrări. Poate să-și înceapă viața oricând — așa cum nu mai pot să mi-o încep eu.
- FROSA Atunci... de ce a strigat o nebună la mine că sunt... copil din flori?
- ION Pentrucă știă că ai fost născută din dragoste adevărată și că numai în sufletul tău poate să se nască o dragoste tot așa de adevărată.

SCENA V

ION - FROSA - VALTER

- VALTER *(grăbit, din camera lui și potrivindu-și cravata într'o oglindă rotundă de buzunar.)* Ar fi bine să luăm o sanie, că e o lapoviță afară...
- ION *(pornind spre antreu și în timp ce-și îmbracă paltonul.)* Bun, cu sania ajungem la timp. Să faci, Frusinel, un pic de foc și la mine, că la noapte am gust de muzică. *(cătred Valter, care-și potrivește încă, în oglindă, cravata.)* Lasă oglinda, că ne compromitem iremediabil. *(enervat.)* Ai răbdare o secundă, mă „dânsule“? În definitiv, o să luăm un taxi, că ne duce mai repede... Froso, ține tu oglinda... *(continuă, mormăind,*
- VALTER

să-și aranjeze gulerul și cravata, uitându-se în oglinda pe care i-o ține servitoarea în față.) Imbecilă cravată, domnule... și gulerul ăsta, ca un burlan...

ION După cum văd eu, din ce în ce mai obraznic! Dela sanie ai ajuns la automobil... Mai bine dă zor și nu mă supăra, că te pupă diavolul...

S C E N A V I

ION - FROSA - VALTER - MIOARA

MIOARA *(din camera ei — s'a oprit, privind surprinsă la cei din scenă.)* Frumos! Cavalerii se duc singuri la plimbare...

VALTER Te supără?

MIOARA Dimpotrivă: îmi pare bine că am prieteni așa de gentili...

VALTER Prefer, în orice caz, să mă duc cu el la cinematograful, decât să fac pe santinela...

MIOARA *(îi întoarce spatele, cu necaz de copil.)* Ești... stupid și... nesuferit și... măgar!

VALTER Mersi! Îmi pare bine de cunoștință...

ION *(intervenind, împăciuitor.)* Vă rog, fără incidente cari pot să aibă urmări regretabile! *(către Valter în taină, în timp ce-l împinge spre antreu.)* Paltonul și galoșii — repede, pierdevară — că nici călare pe o coadă de cometă nu mai ajungem la timp... *(revenind, către Mioara, în timp ce Valter se îmbracă.)* Nu te su-

pără, păpușe mică și scumpă. Valter a glumit. Glumă proastă dar ce să-i faci? Așa-i el: inteligent și spiritual! Adevărul e că ne ducem la... Morga. Am avut un prieten bun, care s'a sinucis — din... dragoste. Adoră o fată frumoasă și proastă — cum sunt, pardon, aproape toate fetele frumoase.

MIOARA

(*atinsă.*) Nu fii obraznic, „dânsule“, că te fac... măgar și pe tine!

ION

Fă-mă, că nu mă supăr. Nimeni și nimic în lume nu mă mai supără. Sigur, afară de hahalera asta de Valter, că de câteva minute se gătește cu fularul și nu mai termină... (*și cum Mioara, cu ultima ei replică, s'a oprit lângă mesicioară, în picioare și sfoliind o floare, el se apropie de ea și-i vorbește peste umăr, cu o sinceritate în care e și amărăciune.*) Oricum, te rog să mă scuzi dacă-i spun adevărului pe nume, dar... azi noapte, frământat cum am fost de fel de fel de gânduri, am ajuns la concluzia că prietenu! meu dela Morgă a fost un mare dobitoc. Mort cum o fi, acolo, pe masa de zinc, am să-l acopăr cu flori și am să-l plâng, cum se plânge un amic, dar n'o să mă pot stăpâni, la plecare, să nu-i dau patru perechi de palme și să nu-i strig la ureche: „imbecilule, ai sacrificat porumbelul alb al

sufletului pentru o coșofană gătită cu pene de păun...”

MIOARA
ION

Ce vrei să spui ?

(surâs amar, după ce a privit-o un moment, surprins.) Dacă nici acum n'ai înțeles ce-am spus, vorba lui Hamlet: mai bine du-te la mănăstire... *(pași spre ușă — din prag, privind-o lung pe Mioara, care a întors capul după el cu nedumerire.)* La revedere Frusinel — și... nu uita: diseară învățăm să corectăm natura și începem să silabisim întâia carte. Numai prin carte, Frusinel, ai să înțelegi de ce e omul un animal curios și ai să începi să te cunoști și să-ți simți sufletul deschis în lumină, ca o floare. Sufletul tău strivit, de care n'a vrut nimeni să se îndure, până acum... *(a eșit împreună cu Valter, trântind ușa — poate că-i vedem pe amândoi trecând prin dreptul ferestrei, cu guleretele ridicate și gesticulând).*

MIOARA

(cu replica ultimă a lui Ion, a avut un gest de necaz și pași lângă masă — pe scaun, cu ochii plini de lacrimi.) Ce imbecili! Asta n'am să le-o uit niciodată!

FROSA

(tot așa, pe scaun, de cealaltă parte a mesei — plângând chinuită.) Nu pot — nu mai pot să-mi aduc aminte...

TABLOUL IV

(S'a inserat, ca în orice zi de iarnă, devreme.

Felinarul a fost aprins afară.

În casă e o atmosferă plăcută, în care cuvântul pare mai armonios și mai plin de înțeles. Se poate întinde, mai ușor, o punte dela o inimă la alta.)

SCENA I

MIOARA - STĂVĂROAIA

(Mătușa și nepoata au băut cafele.

Stau acum la masă, față în față, și caută în cești semnele norocului și ale nefericirii. Stăvăroaia, care a dormit după prânz, e bine dispusă și pare mai tânără dacă nu mai frumoasă. Mioara, dimpotrivă, e tristă și caută să-și ascundă ochii plânși. A rămas cu ceașca în mână și privirile în gol, în timp ce mătușa — cu o figură surâzătoare și comod instalată în fotoliu — îngână o frântură de romanță demodată.)

STĂVĂROAIA (râde îngânat, cu o jenă prefăcută.) Ba nu zău, inimioară, că e nebună ceașca asta! Poftim, imi cade dragoste și bani — crai nou pe drum de zi, cu ochii verzi! Da' știi ce bine mi se arată? Fo-

tografie, nu altceva: cu nas, cu frunte
și pantalonăși...

MIOARA Ai spus ceva, tanti?

STĂVĂROAIA Păi da... așa mi se pare!

MIOARA (*ca s'o împace*) Scuză-mă, tanti, dar...
mă furase gândul la ce-ai spus matale,
odată, că Frosa e o dobitoacă, pentrucă
numai dobitoacele nu știu să plângă...

STĂVĂROAIA Lemn câinesc, inimioară: îl smulgi din
pământ și nu simte.

MIOARA (*îngândurată*) Știu eu, tanti? Mai curând
imi vine să cred că n'am avut noi timp
să-i vedem lacrimile — pentrucă... și adî-
neauri a plâns, lângă mine. Suspina și
întreba: „ce-i cu mine, de ce nu-mi spune
nimeni ce-i cu mine și cu viața mea?”

STĂVĂROAIA (*o indispune.*) Nebună! O să stau,
acum, cu ea de poveste! Ce să-i spui,
dacă... (*a crescut, sub supărare, un gând
mai omenesc, poate o îndoială...*) dacă
nici eu nu știu sigur? Mi-a adus-o ră-
posatul, când era mică. M'a asigurat că
e o nepoată orfană dela țară, că-i e
milă s'o lase printre străini și... așa: după
ce nu s'a mai dus la școală și când am
înțeles că-i toantă, am pus-o la muncă
mai ușoară, că nu era s'o țiu — prințesă —
între pernele divanului.. Ți-am mai spus
odată că am dus, cu răposatul, o căs-
nicie model, pe libertate și discreție ab-
solută: eu cu ale mele, el cu ale lui —
numai vecinii să nu afle! Noroc că eu

am fost mai deșteaptă ca vecinii. Cum îl vedeam cumpărând un mărțișor cu Maica Domnului, știam că iar are un copil din flori. Ii da mărțișor, ca să-l cunoască, mai târziu, că-î al lui.. Așa că (*un gest de nepăsare*) să nu mai desgropăm morții! Mai bine, inimioară, dă-mi ceașca, să văd ce-ți cade.

MIOARA

(*i-a întins ceașca.*) Necazuri, tanti: doi câini, o cruce și o inimă. Adică: nenorocire sigură! Parcă-mi vine și mie să mă întreb, ca Frosa: cei cu mine și cu viața mea?...

STĂVĂROAIA

(*după ce s'a uitat, expertă, în ceașca pe care i-a întins-o nepoata*) Mde, fetișo, câini parcă ar fi, da cruce nu văd. (*mai atentă.*) Adevărat că unul din câini are o inimă în vârful cozii dar javra asta mică de aici, numai cruce nu pare să ducă în gură.

MIOARA

Cruce, tanti! Nu vezi că are și raze?

STĂVĂROAIA

(*îndoelnic.*) Știu eu? O fi semănând a cruce, dar mai curând pare să fie rândunică sau locomotivă. Oricum, nu te mai frământa, drăgușo, că asta n'are nicio importanță. Cruce ori locomotivă, la fel meșec: călătorie sprâncenată dușmanilor.

MIOARA

(*din nou îngândurată.*) Dușmanii — și tocmai doi — mi-î cunosc eu bine.

STĂVĂROAIA

Lasă-î incolo, puică, de dușmani, că tot ce e în fundul cești, cum s'ar spune la voi la bancă: punem la dosar! Să vedem,

mai bine, ce-i pe margini. (*face impresia că ar nemulțumi-o ce vede.*) Ar fi o su-
părare — un fel de necaz care te apasă
pe suflet. Te-ai certat cu cineva sau o
să te certți. Noroc că, după furtună, vine
și vreme bună. (*privind și urmărind, în
ceașcă, semnele.*) Din pata asta, care e
necazul, se desprinde așa — ceva subțire,
ca un fum sau un șarpe care parcă ar
aduce cu o serpantină de bal — adică
petrecere — și tocmai sus, unde e capul
șarpelui, fumul sau serpentina se face
fundă, legând de aripă un porumbel, între
un leagăn cu polog și un... (*privește mai
atent*)... un ceva care parcă ar fi vultur,
de n'ar semăna cu o cămilă. Asta vasă-
zică, puică dragă, că persoana cu care
te-ai certat ține mult la tine și are gân-
duri serioase. Porumbel cu fundă e lo-
godnă pe curând iar leagănul înseamnă
nuntă cu spor la casa omului.

MIOARA (*curioasă.*) Dar cămila, tanti — ce rost o
fi având cămila lângă leagăn?

STAVĂROAIA Dacă-i semn rău, te faci că n'o vezi
sau o asemeni cu un brotăcel, adică:
vreme bună — sau cu o ghindă, semn
că un om cu gheb o să se poarte cu
tine ca un porc.

MIOARA (*se ridică nestăpănită.*) Asta nu se poate!
Subdirectorul e un om distins și manierat.
Mi-a declarat, într'o împrejurare solemnă,
la cinematograf, că are gânduri serioase

cu mine. Sparge ceașca, tanti, că-i mincinoasă! Valter s'a purtat ca un porc, cu el m'am certat. Lui n'am să-i fiu niciodată logodnică. Am să mă mărit cu omul cu gheb!

STĂVĂROAIA *(surprinsă.)* Vai de mine, ce vorbă-i asta, inimioară?

MIOARA *(abia acum înțelege că s'a demascat singură și încearcă o eșire din încurcătură.)*
Nu, tanti, nimic...

STĂVĂROAIA *(înțelege că e momentul să se impună, tanti autoritară.)* Mioara, mă cunoști și la inimă și la caracter! Sunt duioasă, cu cine mi-e drag și sunt categorică și inconciliabilă cu cine mă supără! Adică: să nu mă minți, că e prăpăd!

MIOARA Dar te asigur, tanti, că n'a fost... că încă nu-i nimic serios.

STĂVĂROAIA Orice nenorocire, în dragoste, începe cu ceva nesperios. Poftim, ca să te convingi: ai ajuns la un conflict cu Valter, ca să nu mai vorbim de nebunia măritişului tău cu individul cocoșat și mai ales de întâlnirea cu subdirectorul. Nu mă supăr că ai avut o convorbire amicală și secretă, cu el. Dar nu într'un local public, să te vadă vecinii. Așa ceva se face acasă sau, mai secret, într'o grădină publică, în clipa când răsare luna și e întuneric... Dacă mă întrebai pe mine, nu te încurcai așa de rău. Te lauzi că ești fată modernă? Păi atunci

te poftesc să nu mai fii prostuță, altădată și să mă'ntrebi cum și ce fel, în amor — că am experiență depe timpul tunicilor roșii..

MIOARA *(prefăcută.)* Tanti, mă faci să plâng, dacă...

STĂVĂROAIA Poftim batista. Plângi, șterge lacrimile și pe urmă spune. *(și cum Mioara pare șovăitoare sau nu găsește cuvântul cu care să înceapă, tanti stă pe scaun, în fața ei, într'o atitudine care impune.)* Aștept! Până una alta, te anunț că stau turcește în sufletul tău. Adică: să nu-mi ascunzi nimic, că e pericol. Te aduc eu pe drumul bun. Auzi colo, la dânsa: gust să se mărite cu un cocoșat! Admit să stai de vorbă și ceva mai mult, cu un om superior ca subdirectorul, dar în niciun caz...

MIOARA *(care dusesese batista la ochi, să-și șteargă lacrimile, mai înainte de a începe spovedania, nu-și poate stăpâni râsul.)* Dar bine, tanti, subdirectorul e omul cu gheb din ceașcă.

STĂVĂROAIA *(interzisă un moment.)* Nu se poate! Imposibil! Cine a mai văzut ofițer, mitropolit și subdirector de bancă serioasă, cu cocoșe? Subdirectorul o fi și el puțin adus de umeri, ca orice funcționar de-stoinic și... bârfitorul de „dânsu“ i-a și scos poreclă. La urma urmei, am să-l pui între scândurele, pe subdirector și să vezi ce om falnic fac din el. Numai să

aibă ceva bani puși la sîpet — că altminteri sunt timpuri grele și gaia vă mănîncă, maică!

MIOARA Are, tanti! Mi-a promis o barcă cu motor, cadou de logodnă și un automobil, dar de nuntă.

STĂVĂROAIA (*plăcut surprinsă.*) Nu mai spune, ini-mioară.

MIOARA Mi-am și ales marca de automobil! Model sport, cu faruri — să-l conduc singură, cu mânuși de căprioară, cu fular de mătase fâlfâind în vînt și pantofi cu tocuri joase...

STĂVĂROAIA Așa noroc, bambina mamei, mai rar! Spune repede, cum a fost?

MIOARA Să vezi, tanti. Alaltăeri, mă anunță cameristul, în șoaptă, că mă poștește domnul subdirector. Mă duc la el și — fără nicio introducere: „nu vrei o bomboană, d-ră?” „Cum să nu, mulțumesc!” O splendoare de bombonieră, tanti, în cristal și argint turcesc. „O am cadou dela un milionar din Cairo și am s'o fac cadou cui mi-o fi dragă”... El surâde și eu mă roșesc, că-mi trece tocmai atunci prin gând: „ce bine ar fi să mi-o dea mie, că s'ar bucura tanti!” Și așa, din vorbă în vorbă, el mai surâzător și eu cu gândul tot la bombonieră, cum stam în fotoliu, după ce se revoltă că domicilies departe și primesc un salariu infim, subdirectorul mă asigură că o să

fiu avansată și începe în urmă să-mi spună baliverne: că e singur pe lume și trist, că-i de mult în căutarea unei ființe care să-l poată înțelege — că are o inimă nobilă și două milioane de lei numai în acțiuni de ale băncii.

STĂVĂROAIA Inima ca inima — dar milioanele erau un argument...

MIOARA ...un argument așa de serios, tanti, că am simțit momentan un interes deosebit pentru destinul nefericit al unui om așa de superior și i-am declarat că ador cinematograful! Știam cum se comportă în orele de birou dar voiam să-l cunosc și în intimitate.

STĂVĂROAIA (*a tresărit.*) Cum, în... intimitate?

MIOARA Adică în oraș, trecând cu mine pe lângă cofetării și bijutieri. Știi matale: metoda.

STĂVĂROAIA Bravo! Manieră la manieră — colegial dar dela distanță...

MIOARA Ca să-i arăt, totuși, că nu sunt interesată, mi-am plătit singură biletul la cinema și ca să-l conving că sunt fată cuminte, am refuzat categoric să merg cu el la restaurant. (Știam că mă așteaptă Valter la patiseria de alături). De asemeni, tot ca să vadă ce caracter am, i-am interzis să mă conducă, până acasă, cu mașina. (Mi-era frică să nu mă vadă Valter și să facă scandal, că-l las singur și ridicol în oraș, după ce-l rugasem să mă aștepte). Refuzul meu l-a impresionat așa

de mult, pe subdirector, că mi-a mărturisit, după o matură gândire, că are intenții serioase cu mine. A rămas numai să vorbesc cu d-ta și să-i duc răspunsul, ca să mă ceară în căsătorie în mod oficial.

STĂVĂROAIA Răspunsul meu? Mai mă întrebi, inimioară? Afirmativ, pentru cele două milioane și cu tandre mulțumiri, pentru barcă și automobil. La urma urmei, rău ai făcut, că nu l-ai asigurat imediat, de tot concursul meu matrimonial. Te pomenești că e slab de caracter și renunță până mâine la ofertă. (*înciudată.*) Zău, că uneori ești așa de modestă și de candidă, că-mi vine să plâng! (*revoltată.*) Ce, soro, se scula răposatul din mormânt, cu pampon și pinteni, dacă mâncai într'un local de lux și la o oră convenabilă, cu o persoană mai presus de orice comentariu?

MIOARA (*fals mirată.*) Cum, tanti, să mă vadă oamenii?

STĂVĂROAIA (*toată numai necaz.*) Ia lasă-mă, că era să le zic ceva la oameni, să se cutremure și maiorul Stavăr, în pozele lui „de-a călare” și „pe loc repaus”...

MIOARA (*o liniștește, răsând.*) Fără grijă, tanti! Ai încredere în metodă.

STĂVĂROAIA Am, fată, cum să n'am — dar parcă mi-e frică... O veste ca asta, o fericire așa

- de... Două milioane, o barcă cu motor, un automobil...
- MIOARA *(surpriză păstrată la urmă, fiind considerată în adevăr revelatoare)... și o vilă în Parcul Trandafirilor, cu ocazia botuzului întâiului născut.*
- STĂVĂROAIA *(în culmea fericirii.) Vilă și încă în Parcul Trandafirilor! Visul meu: o vilă cu balcon, să stau în fotoliu și să mă vadă vecinii cum mă îmbăt de parfum și de fericire, ca o latifundiară cu Iorgnon... (repede, lângă Mioara — îmbrățișare.) Lasă-mă, puică, să te strâng în brațe. (o alintă, o sărută.) Fata mamei, onestă și cu noroc... (soneria — tanti și nepoata au tresărit.)*
- MIOARA Cine-o fi?
- STĂVĂROAIA *(un gând nou.) Ce-ar fi, inimioară, să ne pomenim acum cu subdirectorul, ceremonios și nerăbdător să-mi comunice, cu un moment mai devreme, dorința lui inflăcărată? (soneria.) Auzi, sunt sigură că-i el! (prinsă neașteptat de neastâmpăr). Fuga, Mioară și dă un pic de pudră...*
- MIOARA *(pași spre ușe, s'a oprit în prag). Schimbă rochia, tanti.*
- STĂVĂROAIA *(nerăbdare.) Bine, deocamdată dă tu zor, să-l primești. (Mioara a eșit — soneria: mai tare, mai stăruitoare.)*

SCENA II

STĂVĂROAIA - FROSA

STĂVĂROAIA (*tot așa de repede, pași spre ușa ei.*)

Froso... Toanta naibii, că nu m'aude.

Froso, n'auzi?

FROSA (*a intrat grabnic.*) Da, coniță.

STĂVĂROAIA Fugi că e cineva afară! Șorțul, trage șorțul! Nu vezi ce desmățată umbli? Repede și deschide! Fii atentă, că e o persoană distinsă. O primești frumos, o poștești pe scaun...

FROSA (*repede spre ușe.*) Bine.

STĂVĂROAIA Stai — stai un moment să... Părul, zăluda naibii, strânge părul și... nu uita: îl poștești, cu ploconeli și... gura, să nu te prind că-mi faci o încurcătură, că te omor! (*a eșit.*)

SCENA III

FROSA — apoi STĂVĂROAIA și MIOARA

FROSA (*un moment nedumerită, privind după stăpână.*) Asta ce-o mai fi, sfântule din cer? (*soneria mai tare, mai stăruitoare.*)

STĂVĂROAIA (*din camera ei.*) Froso, mai întâi aprinde lumina. (*Frosa ridică din umeri și aprinde lumina.*) Mioara, dă și un pic de rouge, că ești fată onestă și te prinde de minune.

MIOARA Dau, tanti, dau dar pune rochia mov

că e mai impresionantă și nu uita inelele și brățara.

STĂVĂROAIA Fără grije, suflete!.. O să-1 zăpăcim cu mătășurile și bijuteriile! Să vadă că, dacă el are milioane, nici noi nu suntem niște coate-goale. Nu uita agrafa dela răposatul..

MIOARA E cam demodată, tanti.

STĂVĂROAIA Ce-are-aface! La lumină e de efect.. *(în acest timp, Frosa a ieșit, a aprins lumina în antret și reintră, urmată de Icu Dănicel).*

SCENA IV

FROSA - ICU DĂNICEL

FROSA *(a intrat și s'a oprit lângă ușe.)* Intră.. poftim în salon, dacă ești persoană distinsă...

ICU DĂNICEL *(un copil cu ochii vii.)* Fugi, fă, proasto, că eu sunt Icu Dănicel, nu persoană cum ai spus tu. Na. Am o scrisoare pentru domnișoara Mioara, că mi-a spus cineva că aici șade.

FROSA *(a luat scrisoarea, supărată.)* Bine, mă, puștanule, pentru atâta lucru suni și ne faci balamuc în casă? Șterge-o și să nu te mai prind, altădată, că te fac paparudă! *(l-a dat afară, a închis ușa în urma lui și revine în scenă, bosumflată.)*

SCENA V

FROSA - apoi MIOARA și STĂVĂROAIA

FROSA Sări-i-ar... cât tãmbãlau pentru... N'a fost nimeni, conitã! Un copilandru, cu o scrisoare pentru domnișoara...

MIOARA (*intrând, în acelaș timp cu Stãvãroaia, desiluzionatã în prag.*) Nu se poate! (*s'a gãtit și s'a pudrat, dupã sfatul mãtușii.*)

STĂVĂROAIA (*acelaș joc.*) Imposibil! Am avut o pre-simțire așã de puternicã, Froso, cã... imposibil sã nu îi fost el! (*s'a gãtit și ea, cum a rugat-o nepoata, cu rochia mov, cu inelele și brățara.*)

FROSA Eu l-am chemat în casã, cum ai poruncit matale dar dacã el zice: „fugi, fã, proasto, cã“...

STĂVĂROAIA (*supãratã.*) Atunci... ce mi-ai rãmas cu scrisoarea în mână, ca o imbecilã? Dã-o d-șoarei și dispari odatã cã numai încurcãturi ne faci! (*Frosa s'a apropiat de Mioara și i-a dat scrisoarea, apoi a eșit în bucãtãrie.*)

SCENA VI

MIOARA - STĂVĂROAIA

MIOARA (*a luat scrisoarea cu un gând nou sub frunte.*) Dac'o fi dela subdirector? (*des-face plicul, nerãbdãtoare.*)

STĂVĂROAIA (*la rãndu-i înseninatã.*) Sã vezi minune cã-i dela el.

- MIOARA (*care a citit, scoate un scâncet mic.*) Vai, tanti... (*cade, moale, pe un scaun.*) Vai, tanti — ce lovitură... Citește și matale — ca să vezi că necazul din ceașcă n'a fost minciună... (*și-a lăsat capul în palme, tristă.*)
- STĂVĂROAIA (*citind*). „Scumpă, frumoasă și stimată d-șoară. Avem fiecare câte un inger păzitor și un inger păzitor v'am fost și subsemnatul, în seara când te-am văzut la cinema, în tovărășia unui individ care, dacă e subdirector de bancă, nu e mai puțin, cum îl arată și cocoșa, un intrigant, un siluitor și un mizerabil, că și-a lăsat nevasta și copii, ca să vă acapareze și să te facă victima lui — el, șarpe veninos iar d-ta o biată turturică. Ferește-te de mizerabil și mă mir că tanti a d-vs., care se pretinde femeie inteligentă și e văduvă de brav ofițer român, doarme ca o proastă și te lasă să te pierzi cu atâta condamabilă ușurință. Încă odată, ferește-te și la revedere. Un vecin binevoitor de pe strada Campoduci...”
- MIOARA (*abia stăpânindu-și lacrimile*). S'au dus, tanti: și milioanele și barca cu motor!
- STĂVĂROAIA (*eroic stăpână pe sine*). Ia stai, soro, fi-r-ar măsă cu belciug la nas, că — la urma urmei — scrisoarea asta e anonimă. Este? Ba bine că nu! Atunci, de ce su-părare și lacrimi? N'avem decât să... anonima — avea răposatul o vorbă, ce

să facem cu ea... și gata! Parcă văd c'a scris-o o strîcată dela bancă, geloasă pe norocul tău. (*a mototolit-o dar s'a oprit, tresărind și cu capul întors spre ușa dela antreu, pentru că a sunat cineva.*) Froso! (*către Mioara.*) Șterge repede lacrimile, păpușico. (*soneria din nou.*)

SCENA VII

STĂVĂROAIA - MIOARA - FROSA

STĂVĂROAIA (*continuând, prinsă din nou de neastâmpăr, către servitoare, care a intrat.*) Mișcă, Froso, mai repede.

FROSA (*cu un început de disperare în glas.*) Cine-o mai fi, sfântule din cer?

STĂVĂROAIA (*la rându-i, cu îndoială.*) Stai, nebuno, nu te duce hai-hui la ușe. (*Frosa s'a oprit.*) Dacă o fi iar o haimana cu o anonimă, să-l iei la palme și să-î spui că d-șoara nu e acasă!

FROSA (*lămurită.*) Bine! Las'că — dacă-î vorba de palme... (*a eșit în antreu și deschide.*)

MIOARA (*parcă nu are curaj să întoarcă privirea spre ușe — îi tremură glasul.*) Tanti, am o presimțire că... iar o supărare.

STĂVĂROAIA Fii fără grije, maică! N'ai auzit ce i-am spus Frosei? La palme pur și simplu...

FROSA (*a revenit în scenă cu o cartă de vizită, pe care o dă stăpânei.*) Unul bătrân, zice că scrie aici cine e și ce rost are.

- STĂVĂROAIA (*a cetit.*) Aris... Aristotel Matic, pensionar...
- MIOARA (*cu frică.*) Froso, n'o fi iar o haimana cu scrisoare ?
- FROSA Nu-î, d-șoară ! Să moară care minte ! E bătrân și l-am întreat cum am deschis ușa : „ai scrisoare anonimă ?“ „N'am — zice — poți să mă cauți ! Vreau s'o întreb ceva foarte urgent pe d-șoara, despre d-î subdirector dela bancă.“
(*Mătușa și nepoata se privesc șovăelnic.*)
- MIOARA Ce zici, tanti ?
- STĂVĂROAIA (*după ce a mai privit odată carta de vizită și îngânat, cașicum ar căuta un înțeles de dincolo de cuvinte*). Aristotel, care... „s'o întreb ceva urgent... subdirector... domnișoara...“
(*Soneria iar.*)
- FROSA Ce facem că... sună — i-o fi frig afară..
- MIOARA (*hotărîre.*) Poștește-î, Froso !
- STĂVĂROAIA (*repede.*) Da să nu ne lași singure cu el ! Stai aici și... la cel mai mic semn, de-o fi cumva un răufăcător cu scrisoare, îl iei la palme și-î spui că nu-î nimeni acasă...
(*Frosa îl introduce pe noul venit.*)

SCENA VIII

STĂVĂROAIA-MIOARA-FROSA-ARISTOTEL

- ARISTOTEL (*oprit în antreu, își desbracă paltonul vorbind cu Froso.*) Frig, ilustrisimă amică, nu-î așa ?

FROSA O fi — da să lași galoșii aici, că se su-
pără cucoana!

ARISTOTEL Așa? Poftim că-î las.

MIOARA *(în șoaptă, către Stăvăroaia, care s'a a-
propiat de ușa cu geamuri și privește în
antreu.)* E bătrân?

STĂVĂROAIA Bătrân și cu freză. Pare om serios...
*(tresărit, i-a făcut semn Mioarei să
tacă și au împrumutat amândouă, ca
la o comandă, atitudini de circums-
tanță.)*

ARISTOTEL *(a intrat, are un ton familiar și dezin-
voltură în gesturi — se apropie de Stă-
văroaia și de Mioara ca de niște cuno-
ștințe vechi.)* Sărutăm mânușița, onorată
doamnă! *(i-o sărută, apoi dă mâna cu
nepoata.)* Omagiile mele, frumoasă dom-
nișoară! *(privește prin încăperea.)* Da, da
— e plăcut aici și cald — așezare fami-
liară, serioasă, temeinică, pe care nici
moartea bunului meu prieten, maiorul
Stavăr, n'a clătinat-o. *(oftat.)* Toată viața
mea, respectabilă d-nă și frumoasă d-ră,
am dus dorul unui cămin ca al d-vs.
Ulite ce mare plăcere, să te așezi comod
pe un scaun ca ăsta, *(se așează)* să faci
o țigare, așteptând firește o cafeluță cu
caimac și împăcat cu gândul că toate
trec, toate se duc... *(îngână, cu un surâs
melancolic pe figură și gest anume pen-
tru gazdă.)* „Vezi rândunelele se duc...”

Ți-aduci aminte, respectabilă d-nă, de demult, când i-a dat Vodă lui Stavăr calul bălan cu picățele pe burtă? Pe vremea aia era la modă cântecul ăsta. (*îngână iar.*) „Vezi rândunelele se duc...” (*oftat.*) S'au tot dus rândunelele, de atunci și s'au tot întors! Numai noi, când plecăm, nu ne mai întorcem... (*cu o mustrare domoală, către servitoare.*) Nu căsca ochii la mine, femeie! Ți-am spus că aștept o cafeluță cu caimac. (*către Mioara și Stăvăroaia.*) Mă rog, poftim, luați loc.

(*Mioara stă pe un colț de scaun, prudentă.*)

FROSA (*s'a retras și ajunsă lângă stăpână, în șoaptă.*) Ce fac, îl iau la palme?

STĂVĂROAIA (*pe un alt scaun, tot așa de prudentă ca și nepoata și cum Frosa a rămas lângă ea, așteptând un răspuns la întrebare, face un efort și se adresează străinului, cu sfială.*) Cum dorești matală cafeluța? Subțire dulce sau...?

ARISTOTEL Cu caimac, d-nă și în ceașcă specială, cu semilună, ca pe timpul turcilor cu fes și șalvari.

STĂVĂROAIA (*cu glasul alb, către servitoare.*) Ai auzit, Froso? Caimac și ceașcă specială, cu semilună...

(*Frosa ese, fără să-și ia ochii dela mo-safir.*)

SCENA IX

STĂVĂROAIA - MIOARA - ARISTOTEL

ARISTOTEL (*a răsucit o țigare, o lipește și o oferă, pe rând, celor două gazde.*)

Fumați?

MIOARA Nu, mulțumesc.

ARISTOTEL (*convins.*) E bun, cum nu se mai află — la necaz și la dureri de măsele.

STĂVĂROAIA Mulțumim, dar... nu suferim.

ARISTOTEL (*cu un glas molcom, în care e totuși un avertisment.*) Să nu zicem vorbă mare, că tot așa de increzător era și maiorul Stavăr în destinul lui și totuși a murit mai repede decât ne așteptam noi, bunii lui prieteni.

STĂVĂROAIA (*iși face curaj.*) Dacă nu te superi că te întreb, stimate domn, când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe răposatul?

ARISTOTEL Când, d-nă, e inutil să vă mai spun, că nu-i o plăcere să desgropi amintiri. Un singur adevăr rămâne: că l-am cunoscut și apreciat la superlativ. Păcat! Acuma ar fi fost, cu siguranță, general de brigadă.

STĂVĂROAIA (*furată.*) Da, sigur că ar fi fost... Mă mir numai că... dânsul nu mi-a vorbit nici-odată de un prieten așa de bun ca dvs.

ARISTOTEL Sunt sigur că v'a spus dar el avea atâția prieteni, la noi în țară și în capitalele cosmopolite, că ar fi fost imposibil să le rețineți numele la toți. Pe lângă asta,

Aristotel Matac e ceva care... nu spune nimic. Inima lui Aristotel Matac, însă, e altceva! Tocmai inima asta m'a adus acum aici.

SCENA X

STĂVĂROAIA - MIOARA - ARISTOTEL - FROSA

FROSA *(intră cu cafeaua.)* Căimac este dar... cu semilună ceașcă... nu se găsește la noi.

ARISTOTEL Nu face nimic. *(Frosa i-a pus tava pe masă, în față)* Mulțumesc. *(ii oferă tabacherea.)* Fumezi? Nu? Păcat! Bun, tare bun, pentru .. să le întrebî, pe urmă, pe stăpâne pentruce. Acum poți să pleci. Am o taină cu *(gest: cu cele două femei)* și... Așa *(cu mare satisfacție.)* Acum, o țigare bună și să revenim la subdirector. *(Frosa a vrut să iasă dar Stăvăroaia, în ascuns, a prins-o de fustă și-i face semn să rămână.)* Frumoasele mele interlocutoare, iată de ce e vorba. Am *(și le privește pe rând, cașicum ar voi să vadă ce efect vor face cuvintele lui asupra lor)* o fată. Marioara. Mare, frumoasă, licențiată și imaculată. Că mă preocupă viitorul ei, nu-î nevoie să vă conving. Dar, în legătură cu acest viitor, sunt dator să mă interesez cu precădere de trecutul și mai ales de prezentul unui om: subdirectorul dela bancă.

MIOARA *(pălind.)* Dar bine...

STĂVĂROAIA *(tot așa de palidă.)* Nu înțelegem, ce legătură...

ARISTOTEL *(nu are niciun motiv de turburare.)*
Pardon ! Legătura e simplă și logică. Am auzit că d-șoara e funcționara și prietena lui — sigur, mai presus de suspiciune — și am venit, ca la un izvor sigur de informație, să vă întreb : are avere, ar fi e capabil să-i ofere, unui ingeraș ca Marioara, o barcă cu motor și...

MIOARA *(lovită.)* Vai, tanti...

STĂVĂROAIA *(face un apel disperat la un pic de logică și de stăpânire de sine.)* D-le, nu înțeleg de ce... ai venit tocmai la noi...

ARISTOTEL *(angelic.)* Dar bine, stimată d-nă, cum era să nu viu dacă subdirectorul mi-a cerut fata în căsătorie !

MIOARA *(numai un gemăt stins.)* Vai, tanti, ce catastrofă.

STĂVĂROAIA *(repede, lângă nepoată și o bate cu palma pe obraz.)* Fetișo.. Mioara... *(către Aristotel, nestăpânită.)* D-le, e o nesimțire să... Froso ! Repede, un pahar cu apă... Mioara dragă... *(din nou lui Aristotel, arătându-i ușa.)* Poftim, aici nu-i birou de informații...

ARISTOTEL *(se apără, cu gestul și cu figura omului ce nu se simte vinovat.)* D-nă, nu înțeleg de ce...? *(Frosa a eșit și s'a întors cu un pahar cu apă, pentru Mioara — va încerca, deasemeni, s'o readucă în*

simțiri pe față, bătând-o cu palma pe obraz ori scuturând-o ușor de umeri, cu chemări mici: domnișoară, porumbițo... În acest timp:)

STĂVĂROAIA (*către Aristotel, scoasă din fire.*) Ce nu, 'nțelegi, domnule? Ce fel de pensionar ești, d-le și cum ai putut să crezi, d-le Aristotel și cum îți mai zice, că un coșat ca subdirectorul poate să-i ofere, Marioarei d-tale, o barcă cu motor, un automobil și o vilă în Parcul Trandafirilor? Ce cap de găscă ai avut, d-le, să te lași încântat de un siluitor — ca un prost...

ARISTOTEL (*mimând o supărare reținută din condescendență.*) Pardon, d-nă dar nu permit...

STĂVĂROAIA Gura! Un cuvânt să nu mai aud, că te fac ordonanță și te lipesc de zid. Se vede că n'ai trecut prin niciuna din garnizoanele ce tremurau, când mă știau cu nevricalele în bandulieră? Am zis: gura — și te poftesc afară,

SCENA XI

STĂVĂROAIA - MIOARA - ARISTOTEL - FROSA
ION și VALTER

(*Ion și Valter au intrat repede, de afară. Nu au avut timp, auzind scandal în casă, să desbrace paltoanele și să lase galoșii. Au rămas, de asemeni, cu pălăriile pe cap.*)

VALTER Ce s'a întâmplat?

- ION Cine-î individul ăsta, care...?
- STĂVĂROAIA *(în calea lor, cu o disperare pe care numai ea știe s'o țipe.)* Salvați-ne ! Suntem niște biete femei, fără apărare !
- VALTER Ce cauți aici, domnule ?
- ION Cine ți-a permis...?
- ARISTOTEL *(surâs ascuns și se apără de formă.)* Domnilor, imi pare rău — am venit să cer niște informații. .
- VALTER *(îl împinge spre ușe.)* Afară !
- ION *(acelaș joc)* Și să nu te mai prindem, că...
- VALTER ...borfașule, te dăm pe mâna gardistului ! *(Aristotel a fost dat afară, Valter i-a aruncat, prin ușa întredeschisă — paltonul, pălăria și galoșii.)*

SCENA XII

STĂVĂROAIA - MIOARA - FROSA - ION
și în urmă VALTER.

- ION *(satisfăcut că i-a aplicat streinului găsit în casă câțiva pumni și voinic, în felul cum merge acum, ca un copil după o ispravă temerară.)* Ce măgar. Lasă că l-am învățat noi minte ! *(s'a oprit, cași cum abia acum și-ar fi adus aminte și împrumută o figură candidă.)* Dar, la urma urmei, ce-a fost, madam Stavăr ?
- STĂVĂROAIA *(cu disperare și o durere de zile mari.)* Cămila de subdirector, un măgar și un vampir — ne întinsese o cursă...

- ION *(exagerând mirarea.)* Ce spui, madam Stavăr? *(către Valter, care a revenit în scenă, după ce a încuiat ușa în urma lui Aristotel.)* Ascultă, Valter, ce minune: subdirectorul e o cămilă, un măgar și un vampir...
- VALTER *(împrumută o atitudine gravă.)* Știam! Am spus dar nu am fost ascultat. Prin urmare: nu mă amestec în afaceri familiare. *(pași spre camera lui.)*
- ION *(se pare că gestul și cuvântul lui Valter a fost hotărîtor.)* Doamnă, având în vedere cele afirmate de bunul meu amic, vă prezint omagiile mele și mă retrag. *(pași spre camera lui.)*
- VALTER *(a ajuns la ușe, e cu mâna pe clanță.)* Tot ce pot să vă spun, e că vampirul dela bancă a fost însurat de patru ori și are doi copii din flori la orfelinat.
- STĂVĂROAIA *(stupefiată.)* De patru ori... și doi la orfelinat...!
- ION Țin să adaog că subdirectorul, deși se pretinde milionar, își lasă mama cerșetoare la ușa bisericii Uspenia din Botoșani și că nici acum nu s'a lămurit încă adevărata cauză a morții bunului său părinte...
- FROSA *(cruci mari.)* Bate-1, sfântule din cer!
- MIOARA Vai, tanti, nu mai pot suporta! Duceți-mă la mine. *(cade moale în brațele servitoarei.)* Dar să nu mă lăsați singură...

- FROSA *(speriată, în momentul când Mioara i-a căzut în brațe.)* Pune umărul, cucoană, că nu-î glumă!
- STĂVĂROAIA *(își frânge mâinile, cu disperare.)* Fata mamii, ce nenorocire...
- VALTER *(nu mai poate rămâne în atitudinea pe care și-a impus-o la început și se apropie s'o sprijine pe Mioara.)* Un moment, să...
- ION *(l-a prins de mână, îl oprește — în timp ce Stăvăroaia și Frosa o scot pe Mioara afară, pe brațe — și-i spune cu ciudă.)* Caracudă sentimentală, te dai de gol tocmai acum... *(la ușe, după ce gazda și servitoarea au dus-o pe Mioara în camera ei.)* Ușor, d-nele mele și nu uitați să-i dați cu oțet de trandafiri pe la tâmpile, că face bine — mai ales în probleme de inimă și de conștiință...

SCENA XIII

ION - VALTER

- VALTER *(a rămas unde l-a oprit Ion și e impresionat de cele întâmplate.)* Ești măgar „dânsule“ — măgar cu coadă, cu urechi și cu copite! Ai împins gluma prea departe. Am înțeles chestia cu anonima de pe strada Campoduci dar farsa asta sinistră, cu cabotinul ăla care joacă reviste pe calea Văcărești...

ION

(l-a privit surprins — o surpriză la care totuși, ca orice filosof, se aștepta — lângă el și-l privește ca de pe soclu, cu un surâs superior în colțul gurii.) Știam, eram sigur că n'o să mă înțelegi — umanitate obtuză...

C O R T I N A

ACTUL III

TABLOUL V

(A trecut o săptămână. Seara, în același decor.)

SCENA I

ION-FROSA

(La ridicarea cortinei, Ion și Frosa stau pe scaune, la masă. Ion e îmbrăcat, cum s'a întors dela bancă. Frosa citește o carte și din felul cum privește uneori spre ușe, se înțelege că-i e frică să nu o prindă Stăvăroaia cu cartea în mână.)

Citind, Frosa va stâlci sau va pronunța unele cuvinte, necunoscute în vocabularul ei de până acum, cu accentul greșit. Ion o va întrerupe, pronunțând cuvântul corect — cuvânt pe care Frosa îl va repetă, docilă și va continua lectura.)

FROSA *(citind.)* Furtuna era năprasnică în pădure dar ghiociei își tremurau clopoțelii în soarele torid de vară care — deși era furtună prevestitoare de nenorociri, pentru castelul de pe vârful muntelui — rămăsese pe cer, ca să se convingă diabolicul Bill că planul lui criminal, de a o răpi pe contesă, nu va răuși în ziua

răsbunărilor. (*ridică ochii de pe carte, cu sfială, ca o elevă.*) Am citit bine?

ION

FROSA

Foarte bine, Frusinel — mai departe...

(*continuă*) — „O, conte ticălos — șopti Bill cavernos, luându-se la întrecere cu urletul furtunei ce smulgea frunzele îngălbenite de toamnă — O, conte care nu ți-a fost milă de sora mea Suava Bella“... (*se întrerupe*) „Dânsule“, nu-i așa că un conte e un erou din roman și că un erou e — cum s'ar spune — un conte din roman? Nu-i așa că acum nu mai sunt proastă ca înainte?

ION

(*se uită la ceas.*) Proastă n'ai fost niciodată, Frusinel.

FROSA

Ba da. M'au prostit ele, cu munca și cu certurile, cu „toanto“ și cu „puturoaso“, că altă vorbă bună nu mi-au spus, de când m'au adus aici. Dar acum, de când mi-ai dat cărți și când sunt singură, simt eu bine că e *altceva*, că se petrece *ceva* cu mine. Nu știu cum să spun, dar mă simt *altfel* și pentru că nu știu cum, îmi vine să plâng. Dar e un plâns care mă liniștește și îmi face bine. Pe urmă, o aud pe Stăvăroaia strigând la mine: „toanto“ și iar mă prostesc.. Noroc că am un mărtișor cu Maica Domnului, care mă apără de gura lor. Matale, care ești așa de bun, de ce nu vrei să-mi spui ce-i cu mine și cu viața mea?

ION Pentru că nu știu. Nu fii tristă, poate că-î
mai bine așa. Tu ești ca pasărele cerului.
Nu le întrebă nimeni de unde vin. Ne
bucurăm că-î auzim pe Dumnezeu cân-
tând în trîlurile lor. Odată, însă, ai să
citești o carte cu o Suava Bella în care
ai să te recunoști. Ai să spui: „uite,
așa sunt eu, ca fata din roman“ și de
atunci încolo n'ai să te mai simți sin-
gură și nici fără rost pe lume.

FROSA *(fericită.)* Ar fi așa de bine, așa de
frumos—o fericire așa de... *(nerăbdătoare)*
Să citim, că și aici e o Suava Bella.
*(Ion îi face semn să continue lectura,
uitându-se din nou la ceas — Frosa se
supune.)* „Suava Bella avea impresia lu-
cidă că i s'a luat o pânză de pe figură
și că vede lumea într'o lumină de paradis.
Așa a fost lumea, se întreba ea—și eu
n'am știut. Dar mai frumoasă mi se pare
acum, după ce am stat atâta timp în
întuneric... *(a ridicat ochii de pe carte
și rămâne, furată de gânduri, cu zâmbet
pe figură.)*

ION *(în acest timp, după ce s'a mai uitat
odată la ceas, se ridică și pași nervoși
prin încăpere.)* Bestia, până la ora asta
și să n'o aducă pe Mioara acasă.

FROSA *(a tresărit.)* Ai spus ceva?

ION *(la rându-i tresărit, smuls de întrebare
din gândurile lui.)* Nu, am... mă gândeam
la Valter și...

SCENA II

ION - FROSA - STĂVĂROAIA

STĂVĂROAIA (*glasul ei.*) Froso! (*Frosa se zăpăcește și nu știe unde să ascundă cartea, a rămas cu brațele cruce peste ea, la sân — Stăvăroaia a intrat.*) Cum, iar cu cartea în mână? Și altceva: ce-i cu astea? (*îi arată palma, în care ține un creion de sprâncene, un rouge, un puf și o hârtioară cu pudră.*)

FROSA (*panică.*) Vai de mine, unde le-ai găsit că eu le-am ascuns azi noapte în zaharniță.

STĂVĂROAIA (*autoritară.*) Nu te mai preface, că mă superi! Să nu te mai prind cu dresuri și gătelii, că te mânjesc cu funingine și te leg de felinar, să te vadă mahalaua! (*Frosa a plecat ochii și iese, Stăvăroaia a închis ușa după ea și rămâne în scenă.*)

SCENA III

ION - STĂVĂROAIA

STĂVĂROAIA (*a fost o asprime de circumstanță pentru că — dând cu ochii de Ion — începe să râdă.*) Ce crezi, „dânsule“, că am găsit la Frosa? Poftim: (*arată*) pudră, rouge și creion de sprâncene.

ION Femea și ea, madam Stavăr — și tânără...

STĂVĂROAIA (*categoric.*) Tocmai pentru că e „femea“ și mai ales „tânără“, n'am gust să-mi adune

la ușe toate hăimanalele și toți gardiștii de noapte!

ION Asta nu, se înțelege, dar... o pieptănătură mai îngrijită și un pic de pudră...

STĂVĂROAIA (*care e pudrată exagerat.*) Admit dar cu măsură, că altminteri se face paiată...

ION Nu-î așa? Mă bucur că suntem și noi odată de acord.

STĂVĂROAIA Oricum, să știi că Frosa a început să fie ceva mai simțită, parcă mai puțin toantă și mult mai harnică.

ION (*se bucură*) Da, da — e o schimbare. Uneori mi se pare că o văd cum renaște și crește, altă Frosă, cu alt suflet! Dacă o să ai vreodată neplăceri, din pricina asta, să știi că eu sunt vinovat. Frosa de acum e opera mea.

STĂVĂROAIA O întâmplare anapoda, fără concursul d-tale, ar fi fost și imposibilă. (*glumă.*) Am să te pun să scuturi praful, în locul Frosei, când și-o lua nasul la purtare... (*a vorbit trecând spre camera Mioarei.*)

ION (*râde*). Il scutur, cucoană și la nevoie am să spăl și vasele! O minune ca asta merită orice sacrificiu...

STĂVĂROAIA (*a privit în camera nepoatei și revenind la masă*). Dar ce, tot singur?

ION (*i s'a risipit bucuria de pe figură — umil aproape, în resemnarea lui*). Ce să fac? Valter... S'a dus la minister, s'o ia pe d-șoara. Nu știu de ce ori fi întârziind...

STĂVĂROAIA Se vede că Mioara face ore suplimentare. (*ia loc în fața lui, la masă*).

ION Las' să facă, madam Stavăr, că-i mai acordă o diurnă. La bancă slăbise muncind și nicio recunoștință.

STĂVĂROAIA Adevărat? Bine c'a scăpat.

ION Dacă-mi pare rău de ceva, sunt lacrimile de acum o săptămână...

STĂVĂROAIA (*cutremurată și acum, când își aduce aminte*). Cum să nu plâng, când ajunsesem la un pas de nenorocire?

ION Nu v'am promis tot concursul meu? V'am spus din primul moment: „nicio grije, că în doi timpî și patru zile rezolvăm problema existenței!“ A doua zi am rugat-o pe d-șoara Mioara să semneze o demisie dela bancă, scrisă de mine în termeni drastici iar eu am plecat la minister, să intervin la cei în drept, pentru numire. Acum, când o știm de parte de ademenitor, nicio grije! Oricum, ca să evităm o eventuală întâlnire cu sinistrul personagiu dela bancă, am hotărât ca o zi s'o aduc eu pe d-șoara dela minister iar în altă zi Valter.

STĂVĂROAIA (*patetică*). Te rog să crezi că m'ai cucerit, cu energia și cavalerismul d-tale protector. De altfel, (*caută, cu o ușoară împurpurare în obraz*) nu știu cum să mă exprim, ca să mă înțelegi, dar eu — demult...

ION (*a privit-o o clipă*). Nici d-ta nu știi,

ca și mine, cum să te exprimi? (*generos și poate sperând că acum ar fi momentul să-i spună gazdei că o iubește pe Mioara*). Stai, atunci, că am o propunere salvatoare: să ne ajutăm reciproc. Să presupunem că avem curaj și să ne scuzăm, unul altuia, bălbăiala. (*se așează mai bine, mai sigur parcă, pe scaun*). Spune, madam Stavăr, despre ce-î vorba?

STĂVĂROAIA (*îl privește galeș, pe sub gene*). Dar să nu te superi.

ION Cum o să mă supăr? Poftim, ca să nu te intimidezi, închid ochii. (*la gestul de protest al gazdei*.) Nu, nu — lasă, că eu știu din experiență. Numai ochii mi-au fost dușmani! Cum s'a uitat la mine o fată frumoasă mai nu știu cum, gata: m'am fâstâcit și n'am mai știut ce să spun. (*oftat*.) Numai sfiala asta idioată, criminală... (*un moment, privire la gazdă — apoi coboară pleoapele*.) Nu te mai uita așa la mine, cucoană, că iar mă fâstâcesc — și tocmai acum, când sunt gata să-ți fac o mărturisire foarte importantă...

STĂVĂROAIA (*râde*). Bată-te norocul, că fricos mai ești! (*răsucit în el și protest*.) Pardon! Numai asta nu! Eu fricos? Nu mă cunoști! Adevărat că, uneori, sunt om cumsecade — adică: mi-e silă să mă cert cu oameni pe cari nu-i stimez și-i las să mă facă de batjocura proștilor — dar... când e vorba de curaj, când simt că e

momentul oportun să pedepsesc obraz-
 nicia cuiva ori să salvez existența unui
 amic, atunci încep să-mi urle în sânge
 toți leoparzii și crocodilii din menajerii.
 (*scade brusc elanul interior.*) Numai în
 fața femeilor am fost un mototol. Din
 cauza asta nu s'a ales nimic de munca
 și de viața mea. (*ochii la gazdă și ridică
 din umeri, cu un surâs imprecis.*) Mi se
 pare că am început să fiu neserios...
 Scuză-mă dacă ți-am făcut, cum se
 spune, o confidență...

STĂVĂROAIA Tot o confidență am vrut să-ți fac și eu,
 adineauri

ION (*surprins*). Confi...? (*a rămas un moment
 interzis*). O confi... dela (*gest: dela d-ta*)
 la mine?

STĂVĂROAIA (*râde*). Ce om! Ți se pare curios că, o
 femeie...?

ION (*minte, efort să pară stăpân pe el*). Cu-
 rios? De loc! Nu-i pentru prima oară
 când, o femeie — și e foarte natural ca...
 (*totuși, e prea nerăbdător ca să poată
 duce minciuna până la capăt*). Spune
 repede, cucoană, că mi-e frică să nu
 se întâmple ceva tocmai acum, când...
 înfârșit, am prins și eu o confidență de
 aripă. (*dar, tocmai acum, sgomot în an-
 treu și s'a aprins lumina — au intrat:*
 Mioara, care râde și Valter, care îi spune
 probabil ceva de haz. Ion a tresărit, as-
 cultă). Eram sigur! Nu ți-am spus eu

că o să se întâmple ceva, tocmai în momentul confidenței? (*s'a ridicat, s'a dus în fund și a privit în antreu — se întoarce, fără să se mai așeze pe scaun*). D-șoara și... scârba aia de Valter. (*se supără și pași*). Tocmai acum l-a adus dracul! Am să-i trag un perdaf...

STĂVĂROAIA Bietul băiat, da ce-ai cu el?

ION E un individ fără bun simț! Eu, când știu că au oamenii să-și facă o confidență, îi las singuri, nu mă reped cu copitele în sufletul lor...

STĂVĂROAIA (*face haz*). Nu-i nimic, omule. Las' că-mi spui altădată.

ION (*știe el ce spune*). Ce altădată, cucoană? S'a dus... confidența! Altădată n'o să mai am curaj sau... n'o să știu cum să mă exprim! Mă miram și eu să am un pic de noroc... (*pe scaun, lângă zid, trist*).

SCENA IV

ION - STĂVĂROAIA - MIOARA - VALTER

MIOARA (*intră îmbujorată, bine dispusă, sprintenă*). Bonsoir, tanti.

STĂVĂROAIA (*o sărută*). Bună, sufletel.

MIOARA (*trecere, spre Ion*). Bonsoir. (*tresărit, Ion se ridică, se înclină fără cuvânt și iar revine pe scaun, la atitudinea de mai înainte*).

- VALTER *(căt-re Stăvăroaia)*. Sărut mânușița, d-nă.
- STĂVĂROAIA *(îl amenință, în glumă)*. Șt-rengarilor, hai-manale prin oraș, până-la ora asta?
- MIOARA *(intervine repede)*. E o vreme admirabilă afară. Simți că viața e frumoasă.
- STĂVĂROAIA Frumoasă, inimioară, mai ales când ești tânăr. Nu-î așa, d-lor?
- VALTER *(se înclină, afirmativ)*. In ce mă privește, d-nă...
- ION *(cu o supărare pe care n'o mai poate comprima în el, se ridică și căt-re Valter, clocotind)*. Să nu mă enervezi! Să nu mă superi, d-le, că fac scandal.
- VALTER *(surprins — dealtfel ca și Stăvăroaia și Mioara)*. Dragă, nu înțeleg dece...
- ION Niciun „dragă“! Ce-ai vrut să spui cu: „în ce mă privește“? Că numai tu ești tânăr, nu-î așa? Te rog! Primesc înșulta oricui, dar când e vorba... să aștept, la masa asta, trei ore...
- MIOARA *(blândă, căutând să-l împace)*. „Dânsule“ dragă, Valter a vrut să spună...
- ION *(încăpățânat în gândul lui ascuns)*. Ce-a vrut el să spună e una și ce face e alta! La minister sunt ore suplimentare până la 7 iar acum e 10 și un sfert... *(căt-re Valter, triumfător)*. Așa-î că n'ai ce să răspunzi? Las'că mai vorbim noi! *(ese în camera lui)*.

SCENA V

STĂVĂROAIA - MIOARA - VALTER

(Toți nedumeriți un moment și privesc în urma lui Ion, neștiind dacă pot sau nu să-i ia supărarea în serios).

STĂVĂROAIA Poftim, asta ce-o mai fi?

MIOARA S'o fi supărat că l-ai făcut bătrân.

VALTER Nu... cred că e altceva la mijloc. A și spus, adineauri...

MIOARA În definitiv, mă plimb când îmi place și cu cine îmi place!

STĂVĂROAIA *(dojană)*. Mioara, nu-i frumos! O fi el anapoda uneori dar să știi că te adoră... ca pe o soră mai mică, firește.

VALTER *(repede, cu oarecare panică în glas)*. V'a spus ceva, în... privința adorării?

STĂVĂROAIA Nu, dar... asta se vede, se simte.

VALTER *(rezemat de masă, îngândurat)*. Da, adevărat: asta se simte, se înțelege ușor...

MIOARA *(n'a înțeles nimic, cum era și natural—se ridică)*. Uf, dacă începeți iar cu filosofie d'asta, prefer să mă duc să termin „Fecioara Codrilor”. Noapte bună, tanti.

STĂVĂROAIA *(o sărută)*. Vise dulci, păpușico.

MIOARA *(s'a oprit în prag, către Valter)*. Măine mă conduci la minister?

VALTER *(smuls din gânduri)*. Da, cu plăcere — dar... *(arată spre camera lui Ion)*. Ar fi rându' lui, mâine...

MIOARA Mulțumesc! Să tacă tot drumul și să se împiedice de toate bețele de chibrit?

- Mai bine mă duc singură.
- VALTER Mioara, te rog să înțelegi că nu pot — nu putem...
- MIOARA (*inciudată*). Mincinosule! Spune, mai bine, că nu-ți face plăcere să mergi cu mine pe stradă. (*mai mult face pe supărata, în timp ce Valter încearcă dar nu poate să-i răspundă, pentru că Mioara nu-i lasă timp să articuleze un cuvânt*). Urâciosule! Nesuferitule! Urâtule și... animal curios! (*ese repede în camera ei*).

SCENA VI

STAVĂROAIA - VALTER

STAVĂROAIA (*nu-și mai poate stăpâni râsul*). Bată-vă florile că nebunatici mai sunteți! (*către Valter, care a rămas încurcat, la ușa Mioarei*). Hai, soro, nu mai fii trist, că asta o face din dragoste... (*lângă Valter, cu un gest de mângâiere și de ciudă, parcă, pe tinerețea lui*). Prefăcutule frumos, nu te mai ascunde că te dau ochii de gol!... Sau poate vrei să vă las singuri, ca să vă împăcați? Poffim. (*pași spre camera ei*). Noapte bună, pușor și... fugi de-o împacă mai repede, că altminteri adoarme plângând și iar îl visează pe cocoșatul dela bancă... (*a intrat în camera ei*).

SCENA VII

VALTER apoi ION

VALTER *(pași, după îndemnul gazdei și s'a oprit, privind îngândurat spre ușa lui Ion — se apropie de camera prietenului și bate).* Ascultă, mă, omule anapoda, am să-ți spun ceva.

ION *(apare în prag, supărat).* Nu mai avem nimic să ne spunem. Am să-ți fac o morală să mă ții minte și atât!

VALTER *(docil, pe scaun).* Bine, fă-mi morală dar să știi că recunosc și îmi pare rău că... așa au fost împrejurările! Mioara a avut două intrări la un film de propagandă, de acolo ne-am oprit câteva minute la un restaurant, că mi se făcuse foame și — așa a trecut timpul...

ION La mine de ce nu trece? De ce nu are d-șoara intrări la cinema și când mă duc eu s'o iau dela minister și de ce nu mi se face foame? Pentrucă sunt om de caracter și nu pot să calc jurământul pe care l-am făcut împreună, de a nu încerca să furăm inima Mioarei prin mijloace machiavelice! Este?

VALTER Este, mă, dar... cum era să-i spun, când m'a invitat la cinema, că noi avem un jurământ? Ar fi răs de amândoi și n'ar fi fost exclus, din moment ce ar fi aflat ce-i cu jurământul, să descopere farsa cu anonima din Campoduci și cu Aristotel...

- ION *(pe gânduri, aproape crunt din cauza încordării)*. Am înțeles. Ai avut dreptate. Scuză vorba proastă de adineauri! *(îi întinde mâna)*.
- VALTER *(i-o primește și strânge cu putere)*. Re-devenim prieteni și complici?
- ION Pânăla moarte, în caz de forță majoră!
- VALTER Bun. Stai jos și ascultă-mă atent, pentru că iar am ajuns la un punct mort: Mioara e în pragul sinuciderii!
- ION *(impresionat)*. Lasă, mă, gluma asta macabră, că mă trec sudorile.
- VALTER *(oțtat)*. Bine ar fi să se reducă totul la o glumă. Ca să te convingi că e ceva extrem de serios, ascultă ce mi-a spus la cinema, că rula un film idiot: „muncă — a suspinat ea—și la o săptămână odată, o distracție ca filmul ăsta tâmpit“...
- ION Vezi dacă nu m'ascuți? Cine te-a pus, măgarule, s'o duci la cinema? Aici, lângă noi, s'ar fi simțit mult mai bine.
- VALTER Stai să vezi că nu-i așa. „Colegele mele dela minister — a suspinat Mioara din nou — se mai duc la dancing, la teatru, la concerte — au de ce să trăiască — nu ca mine“...
- ION *(îngândurat)*. Grav? *(o povară nouă pe umeri)*. Acum o să trebue să citim afișele de pe stradă, să vedem unde sunt concerte și dancinuri...
- VALTER Fii serios, mă, că orașul e plin de localuri distractive. Măine, între 5 și 7,

...pot s'o duc la un ceai dansant — de la
7 la 8 la un restaurant și de acolo la
teatru.

ION Bun. Poți s'o duci, că nu mă supăr.

-VALTER Bravo! (*îi întinde mâna*). Ai rămas ca-
valer! Acum, dacă nu te superi, treci
la faptă, că e târziu și mi-e somn: scoate
banii?

ION Care bani?

VALTER Nu ți-am spus adineauri? Bani, pentru
dancing, restaurant, țigări...

ION (*a înțeles și are, în glas, accente de
rugă amară*). Dă-mi patru perechi de
palme, te rog, c'am fost prost! Eram gata
să te îmbrățșez, convins că ești și tu
odată dispus să faci un sacrificiu pentru
Mioara. Bine că m'ai desmeticit la timp...

VALTER Pardon! Fiecare ne sacrificăm în raport
cu inteligența și celelalte resurse mate-
riale de cari dispunem.

ION (*i s'a umplut paharul*). Care inteligență,
mă și ce sacrificii — ca să nu mai vorbim
de celelalte resurse materiale? Știi cât
fac una și cu una? Să nu-mi răspunzi
două, că te fac dobitoc! Zece mii și
șase sute fac, puișor de lele, pentrucă
atât ți-am dat... Nu uita că, de-o săptă-
mână, nu fac altceva decât să-ți dau
bani și că din economiile mele i-ai cum-
părat, tu nu eu, mătăsuri, inele și bră-
țări. Cum ți-am spus, adineauri: zece
mii șase sute...

- VALTER N'am ce zice: enormă sumă...
- ION ... enormă, tipule — că a fost câștigată cu sudori și umilințe și mi-am smuls dela gură, ca s'o adun!
- VALTER (*impertinent.*) Asta n'are nicio importanță! Să ne felicităm că scopul suprem a fost atins.
- ION (*surprins — convins în sfârșit că Valter nu e capabil să prețuiască o mărturisire sinceră.*) Așa? Atunci să ne felicităm că scopul a fost atins tocmai acum, când nu mai avem niciun ban și să procedăm în consecință! Ai spus că, după ce o scăpăm de subdirector și o convingem că suntem și noi capabili să-i oferim cadouri, unul din noi va fi dator să se sacrifice pentru celălalt și să renunțe la fată. Prin urmare, problema e simplă: renunți la Mioara ori tragem la sorti?
- VALTER (*se ridică, pași, îl încearcă râsul.*) Fugi că ești prost... (*abia după ce a făcut câțiva pași înțelege că propunerea lui Ion a fost revoltătoare.*) Ce, mă, fata asta frumoasă e obiect de tombolă sau e bulgăr de alviță, s'o împărțim cum ne place, fără s'o întrebăm? Cucerește-o, dacă te simți în stare! (*il bate pe umăr, ironic.*) Dragostea e luptă, bătrânule...
- ION (*slab, pe scaun*) Adevărat. În dragoste învinge cine luptă — și'n lupta asta, când e cineva ca mine, devotat și politic...

VALTER Dacă te crezi irezistibil, s'o chemăm pe Mioara, să-i spunem fiecare c'o iubim și s'o rugăm să aleagă. De acord?

ION (*nenorocit.*) Sigur, dacă nu se poate altfel — deși... (*se resemnează.*) La urma urmei, o cruce mai mult pe umeri... (*îi face semn lui Valter s'o cheme pe Mioara.*)

VALTER (*râde.*) Bun, s'a făcut — numai să nu-ți pară rău... (*pași spre camera Mioarei.*)

ION (*râsul lui Valter l-a supărat și adună în el o dorință aprigă de a învinge propria slăbiciune.*) Stai! (*Valter s'a oprit.*) De ce să-mi pară rău și de ce râzi? Așa de sigur ești pe tine? Spune, ca să știu cum să procedez! Supără-mă, ca să mă pot smulge din mine și să calc pe inima asta slabă și proastă! Sau nu mă crezi în stare să lupt? (*Valter nu-și poate din nou stăpâni râsul — Ion are o satisfacție care crește odată cu râsul prietenului.*) Așa, puîșor, râzi tare, din plin — cu mai multă poftă și mai tare: un răs care să mă doară, să mă usture și să mă scoată din fire, să mă convingă odată că nu-mai proștii renunță la luptă. (*triumfal.*) Gata! Veni, vidi — și așa mai departe... Nu mai sunt timid! Poți s'o chemi. Ai pierdut partida. Până mâine am să-i vorbesc și am s'o conving în câteva secunde... (*a împrumutat o atitudine de om care nu se mai teme de nimeni și*

de nimic.) Poftim: bate și spune c'o aștept.

VALTER *(l-a ascultat când cu surâsul pe buze, când mirat — acum surâde iar, se apropie de ușa Mioarei și bate.)* Mioara, fii bună — un moment, te rog — că avem să-ți spunem ceva.

SCENA VIII

VALTER - ION - MIOARA

(MIOARA *(a rămas o urmă din supărarea ei pe Valter — trecând spre Ion, îl privește pe celălalt peste umăr, cu imputare.)* A, îmi pare bine că ești aici, „dânsule“. Voiam să-ți spun că prefer să mă conduc numai d-ta la minister. *(îi întinde mâna, ca să i-o sărute.)* Sper că nu mă refuzi.

ION *(la intrarea Mioarei a avut o tresărire de sfială — dar propunerea nevisată pe care i-o face fata are darul să-l tulbure și să-l deruteze.)* D-șoară *(fâstâcit, s'a grăbit să-i sărute mâna)* pentru mine e o fericire și *(efort să fie stăpân pe el),* noi avem un jurământ, mai ales un sentiment care — fiind și el și eu la o răscruce a vieții, *(a vorbit precipitat, dar gândul, limpede la început, acum începe să se tulbure.)* Valter în special și eu în primul rând...

VALTER (*scurt.*) Pardon, vorbește numai de tine..

ION (*cu fost, cuvintele lui, o surpriză, așa dar un motiv în plus să se piardă — singura salvare îi rămâne gestul nervos.*)

Atunci... dacă te simți așa de tare... de ce n'ai un pic de obraz și nu ne lași singuri? Știi bine că am să-ți spun ceva intim și important.

VALTER (*cu o nepăsare impusă.*) Mă rog, dacă d-șoara ține să vă las singuri...

MIOARA (*nu numai că aprobă tacit dar îl privește semnificativ pe Valter, nerăbdătoare parcă să rămână numai cu Ion, de care se apropie, în cele din urmă, cu un gest deopotrivă de calculat și de convingător.*)

ION Ce mai aștepti, mă? Ori tot n'ai înțeles?

VALTER (*ridică din umeri și pașă spre camera lui — nu poate totuși stăpâni un gest de ciudă.*) Scărba, ce șansă neașteptată... (*a ieșit, trântind ușa.*)

SCENA IX

ION—MIOARA

(*Ion și-a condus pânala ușa, bituitor dar cu primii pași pe trecere îl face, în urmă, spre Mioara, are din nou un gest de șovăială pentru că, fată, imediat ce a ieșit Valter, începe să regrete atitudinea pe care a avut-o față de el: se uită lung, cu ochii umezi, spre camera lui, îi tremură buzele și e gata să plângă.*)

ION (*după ce a privit-o un moment, atent.*)

S'a întâmplat ceva?

- MIOARA *(pași, nervoasă.)* Să mă lași în pace!
(oprită cu spatele, imputare.) Abia acum
înțeleg că ești un om fără milă. Mă mir
că nu l-ai luat și la palme!
- ION *(a făcut o figură prelungă.)* Mă rog...
de mine e vorba?
- MIOARA Așa mi se pare! Ai fost și ai să rămâi
un om anapoda, un... cineva care n'o
să poată pricepe niciodată că sunt si-
tuațiuni când mânușa e absolut indispen-
sabilă, mai ales în felul cum... dai un
om afară!
- ION L-am dat afară pentrucă... ai tăcut și m'ai
lăsat să înțeleg...
- MIOARA Asta-i altceva. Eu am avut un motiv
serios să mă răzbun pe el, pentrucă a
refuzat să mă conducă la minister. Am
simțit nevoia să-l necăjesc, să-l fac gelos
— și cum d-ta erai singurul bărbat, în
casa asta...
- ION Da, sigur — îmi place că ești sinceră...
Spune, d-șoară, că eu nu sunt gelos și
nici nu mă supăr, ca Valter.
- MIOARA Asta ar mai lipsi, acum: să te și superi!
- ION Tocmai! N'am niciun motiv... Dimpo-
trivă, ar fi logic să cânt de fericire, să
joc, să alerg și iar să cânt, să simt cum
imi cresc aripi, să mă fac bufniță, să
sbor pe fereastră și să urlu, oprit într'un
picior, pe umărul unui gardist de noapte!
Nu-i așa, d-șoară, că am fantezie și mă
pricep să fac pe nebunul? *(cu un strigăt*

de desnădejde.) A, cum nu pot, în clipa asta rară, să rup, să smulg din mine cuvântul care m'ar prăbuși sau m'ar renaște ?

MIOARA

(l-a privit la început speriată, apoi nedumerită, ca să resimtă, în cele din urmă, că în Ion se ascunde o durere care o învăluie, mai ales când vede o lacrimă lunecându-i pe obraz — s'a apropiat automat de el și-i șterge lacrima cu batista.) Care cuvânt? *(a întrebat mecanic, silabisit aproape, ca un ecou al nedumeririi și frământării ei.)* Nu-i așa că sunt cuvinte cari pot să ne facă fericiți? Aștept și eu, de mult, cuvântul acesta liberator... Vezi, acum te simt bun și înțelegător și asta mă face să am încredere în dumneata. Nu vrei să stăm? O să mă simt mai bine... *(alături, pe scaune aduse în fața mesei și se țin de mână ca doi oameni cu o durere la fel.)* Ma întâi, te rog să-mi răspunzi sincer: nu-așa că Valter e un papă-lapte?

ION

Nu spun, că iar te superi...

MIOARA

Oricum, să știi că n'am să-î mai primesc niciun cadou. Se înțelege dela sine că atunci când oferi cuiva un dar... și pe urmă altul și iar altul, nu mai e vorba de o simplă atențiune amicală. O fată care primește aceste dăruri, de asemeni, nu o face din simplă atențiune amicală... Atunci, de ce tace Valter —

de ce nu citește în ochii mei, dacă simte
nevoia unei încurajări...

ION: (a înțeles și pe măsură ce Mioara a vorbit, el s'a încovoiat, cu un gest de renunțare dar cuvintele ei din urmă au trezit în el o ultimă speranță și cu un gest nestăpânit, o prinde de umeri și o privește drept.) Nu-i așa Mioara, nu-i așa că ochii pot spune ce nu poate desvălui cuvântul? Iată, asta e singura mea salvare! Privește-mă în ochi și spune-mi: nu vezi nimic în ei, în lacrima și în neastâmpărul lor — nu simți și nu înțelegi nimic?

MIOARA: (un răspuns ca o ghilotină.) Absolut

nimic...

ION

MIOARA

ACTUL I

ION - FROSA - VALTER - MIOARA - STAVRACIA

(In camera (Mioara). Viu — momentan
sa te la esti? Frosos
in camera (Ion). Frosos. Nu sunt la Unde
sa te la esti? Frosos
in camera (Mioara). Viu — momentan

TABLOUL VI

(Duminică seara. În casă totul e deranjat. Se vede că Mioara și mătușa, chiriașul tânăr și Frosă, în trecere și grabă, au mutat scaunele, din loc și au clătinat vasele cu flori, au lăsat cutiile cu capacele alături și îndoit colțurile covorului, ori au tras perdeaua de la fereastră din fund, ca să vadă mai bine afară, când o veni cineva. Ușa din fund a fost, de asemenea, uitată deschisă. Dealtfel, în primele scene îndeosebi și până la plecarea Mioarei cu Valter și mătușa, toți vor intra și eși grăbiți, vor vorbi în trecere și vor cere, nervoși, să li se aducă lucrurile de care au trebuință. În timp ce Frosă va umbla de colo până colo, asudată, zăpăcită și incapabilă să le fie tuturor pe plac.)

La ridicarea cortinei, Ion e singur în scenă. Numai în cămașe, a pus pantofii de lac și pantalonii fantazie; dar gulerul tărie a fost prins numai la spată și lăsat așa, cu o parte ridicată spre ureche și alta pe umăr. Ion stă rezemat de masă, absent și se uită fără să vadă, înainte, în orice om năpădit de prea multe gânduri, ca să le mai poată limpezi și alege).

SCENA I.

ION - FROSA - VALTER - MIOARA - STĂVĂROAIA

*(la câteva clipe după ridicarea cortinei, se aude)*VALTER *(în camera lui.)* Froso! N'auzi, fă? Unde...
să te ia ești? Froso!FROSA *(din camera Mioarei.)* Viu — momentan
viu. *(a intrat și mergând spre camera
lui Valter.)* Ce-o mai fi vrând, că m'au
amețit.MIOARA *(din camera ei)* Froso! Cum pleci și mă
lași, tocmai acum? Vîno mai repede!FROSA Numaidecât, d-șoară. *(dar când să iasă
în camera fetei, se aude.)*STĂVĂROAIA Froso! Nu ți-am spus să-mi aduci a-
grafa?FROSA *(s'a oprit.)* O aduc, iacă e la mine, dar.

STĂVĂROAIA Umblă repede, proasto, nu dormi.

FROSA Ce să dorm, păcatele mele, că eu sin-
gură... la atâta omenire... *(gata să intre
la gazdă, când se aude strigată de)*MIOARA Froso, mult ai să mă ții așa, cu rochia
desprinsă?FROSA Momentan, d-șoară, numai să dau a-
grafa și...VALTER *(supărat.)* N'auzi, Froso? Ori vrei să te
iau de concî?FROSA *(scoasă din fire.)* Ho, soro, mai încet, că
n'am zece mâini și patru picioare! Vai
de mine, ce oameni, că mi-au scos su-
fletul! Țsta nu mai e logodnă, e curat
balamuc. *(din ușe, aruncând stăpânei*

agrafa.) Poftim, prinde matale agrafa, să dau fuga la d-șoara. *(pași spre camera Mioarei.)* Iaca viu, frumusețe.

MIOARA *(glasul ei, de copil supărat).* Acum mersi, nu mai am nevoie!

FROSA *(oprită, întristată.)* Na, supărare ne mai lipsește acum...

SCENA II

ION - FROSA - VALTER

VALTER *(a băgat capul pe ușe.)* Mult o să mă lași să urlu după tine, Froso? Unde mi-ai pus funda?

FROSA *(pornise spre el, s'a oprit îngândurată.)* Funda? Mai știu eu unde-o fi și funda matale? Mi se pare că am pus-o în garderob. Fii bun și vezi, că eu să mai pun zavera asta în regulă...
(Valter a intrat în camera lui, Frosa începe să aranjeze prin casă).

SCENA III

ION - FROSA

FROSA Maică Precistă, parcă au trecut varvarii prin casă... *(a început să așeze cutiile de pe masă și abia acum parcă îl vede pe Ion.)* Matale nu strigi la mine, nu ai nimic să-mi ceri? Tací, așa și nu ne

vezi, nu ne auzi? Ce focului, soro, că e logodnă, nu-i zi de 'nmormântare... (il împinge la celălalt colț de masă, ca să mute un scaun.) Mai încolo un pic, dacă nu te superi... Să nu te vadă cucoana stând așa, că... (il împinge la loc) Acum treci binișor unde-ai fost. (a potrivit fața de masă, în urmă mirată că Ion nu-i răspunde.) N'ai de gând să te îmbraci? Acum vine mașina să vă ia la salon și rămâi on-om-pe-jos, dacă nu dai zor...

ION (îngânat, fără s'o privească sau să se miște.) Lasă am să mă îmbrac eu...

FROSA Pune cel puțin gulerul ca oamenii, că așa, parc'ai fi căzut din spânzură... Fără să te gândești la toate...

SCENA IV

FROSA - ION - VALTER

VALTER (intră din camera lui.) Ascultă, mă „dânsule“, fă-mi tu funda asta, că n'o potriesc deloc. (Ion, automat, încearcă să-i facă funda dar nu reușește — are un gest de renunțare.) Eram sigur că nici atâta lucru nu știi să faci... (pășește spre camera Mioarei și s'a oprit.) Și... altceva: mai spală-te pe mâini, că miros a măhorcă proastă... (a eșut în camera Mioarei.)

SCENA V

ION - FROSA

ION (*își privește mâinile, mut — a rămas, privind-le, tot așa de mut.*)

FROSA Acum (*arătând după Valter*) face pe grozavul, că e logodnic. Cum să nu facă, „dânsule“, că fată ca d-șoara, mai rar... (*a isprăvit de aranjat pe masă.*) Când o fi să te'mbraci, să mă chemi. Nu știu de ce, da-mi place să fiu aproape de matală. Poate pentru că m'ai învățat atunci cum să mă fac frumoasă...

SCENA VI

ION - FROSA - VALTER

VALTER (*din camera Mioarei.*) Froso! (*a intrat.*) Lasă taifasul, femeie și dă fuga la domnișoara.

FROSA Iaca mă duc. (*a eșit în camera Mioarei.*)

VALTER (*a observat că i s'a desfăcut șiretul dela pantof și — spre Ion.*) Fugi, nu mai mă'ncurca și tu...

(*Ion s'a sculat și a trecut pe scaunul celălalt, de pe latura dinspre panoplie a mesei, în timp ce Valter a pus piciorul pe scaunul pe care a stat el și își leagă șiretul.*)

SCENA VII

ION - VALTER - STĂVĂROAIA

STĂVĂROAIA (*a intrat grăbită.*) Froso! Poftim, că iar nu e aici... (*către Valter.*) Puișor, fii bun și prinde-mi copca asta afurisită. (*e lângă Ion și obosită.*) Numai un moment, dacă nu te superi...

ION (*docil.*) Mă rog, eu... (*i-a cedat gazdei locul și el trece pe scaunul din capătul din fund al mesei — în timp ce*)

VALTER (*s'a apropiat de Stăvăroaia și-i prinde copca.*) Felicitări, dragă tanti. Ai o rochie fermecătoare.

STĂVĂROAIA (*femeie.*) Asta nu-i nimic! Să mă fi văzut acum 10 ani, în Vaslui, la bal la prefectură — că mă dusesem cu răposatul în trăsură cu doi cai...

SCENA VIII

ION - VALTER - STĂVĂROAIA - MIOARA

MIOARA (*intră din camera ei, îmbrăcată cu rochia de logodnă.*) Vine bine, tanti?

VALTER Superbă.

STĂVĂROAIA (*admirativ.*) Te cred! Stai aici, (*pe scaunul pe care stă Ion*) lângă mine. (*Ion s'a ridicat și a trecut, fără protest, pe scaunul de pe latura mesei, în fața gazdei.*) Minune albă, nu altceva...

MIOARA (*s'a așezat pe scaun și se lasă desmier-*

dată de mătușe și admirată de Valter.)
Sunt fericită pentrucă vă văd pe voi
fericiți.

SCENA IX

ION - VALTER - STĂVĂROAIA - MIOARA - FROSA

FROSA *(din camera Mioarei, cu brațul plin de lucruri — caută un loc să le pună grămadă, ca apoi să le așeze pe fiecare la rând și cum nu găsește, către Ion.)* Fii matale bun și stai colo. *(pe un scaun mic dela mescioara de lângă zid — Ion s'a sculat tot așa de supus și s'a așezat unde i-a arătat servitoarea, în timp ce Frosa a pus lucrurile aduse pe scaun și începe să le așeze.)* Așa, să mai dereticăm puțin...

STĂVĂROAIA Lasă, că o să ai vreme după ce plecăm noi la salon. *(Bate, undeva, acelaș ceasornic, ora opt.)* Poftim *(ascultând bătăile)* să vezi că e opt și voi nu sunteți gata. *(se ridică.)* Nu v'am spus eu? Fugii, pușor, că e târziu.

VALTER Eu, numai să pun haina și sunt protos. *(a eșit.)*

SCENA X

ION - STĂVĂROAIA - MIOARA - FROSA

STĂVĂROAIA *(câtrec Mioara.)* Și matale, inimioară, dă zor, că ne pomenim cu automobilul la

uşe şi nu-i frumos să-i facem pe invitaţi să ne aştepte. Lasă nimicurile, Froso. Fugi la d-şoara şi pune-i pantofii.

FROSA Gata, numai să las ăsta undeva... (nu ştie unde să pună şervetul.) Dacă nu te superi (i-l pune lui Ion pe umăr) Ține-l d-ta, că mă întorc eu momentan să-l duc la „murdare“... (Mioara a eşit, urmată de servitoare.)

SCENA XI

ION - STĂVĂROAIA - între timp FROSA

STĂVĂROAIA (a avut un gest de ciudă, văzând că servitoarea lasă şervetul la Ion şi mai ales, că acesta îl primeşte — paşi, lângă el.) Bine, frate, cum rabzi ca o toantă.. (ia şervetul şi-l aruncă pe masă.) Poftim, şervetul cu care s'a şters Mioara pe picioruşe... Să-i fi dat cu el în cap, dacă-i obraznică.

ION Toanta asta cu şervetul, madam Stavăr, — mai ales cu şervetul ăsta, cu care s'a şters domnişoara Mioara pe picioruşe — mi-a adus singura mângâiere pe care o mai aşteptam! Nu te mira, că e uşor de înţeles. Adineauri, când m'am văzut trecut de pe un scaun pe altul, ca un lucru de prisos, începusem să simt că nu mai am loc în casa asta. Să nu te superi, cucoană dragă, dar... așa sunt eu!

Sigur, o părere de om anapoda. Oricum, lasă-mă...

STĂVĂROAIA Nu te las, că iar începi să fii nesperios.

ION Lasă-mă, cucoană, să spun cum poți face o minune cu un prosop murdar.

STĂVĂROAIA Poftim, ce om! Ai rămas desbrăcat. Nu mergi cu noi la salon?

ION *(tresărit, minte.)* Cum să nu, dar eu vin mai pe urmă, că... îmi place să merg pe jos, în aer — simt nevoia să fiu singur...

STĂVĂROAIA *(i se pare că înțelege și are glasul umed — gândul că Ion are acelaș motiv de întristare o apropiere de el.)* Trist, nu-1 așa? Parcă eu nu sunt tristă? Am râs, m'am gătit dar numai eu știu ce e aici, la mine în inimă... O pierdem pe Mioara! Acum logodna, mâine nunta — și o să ne lase singuri...

ION *(cu o tristețe muzicală.)* Ce să-i faci, cucoană? N'ai ce-i face...

STĂVĂROAIA *(șterge repede și cu necaz o lacrimă.)* Ia să nu mai fim proști, că n'are niciun rost să plângem! Mai bine să dăm zor, că nici noi, sări-i-ar... n'o să ne punem ce-nușe în cap! *(îi prinde gulerul.)* Froso! *(servitoarea intră din camera Mioarei.)* Adu cravata „dânsului”. *(Frosa intră în camera lui Ion.)* Să mă lași să te gătesc — că așa mi-a plăcut să-1 fac frumos și pe dumnealui, fie-i țărâna ușoară...

(Frosa a intrat cu cravata.) Vesta — și umblă mai repede. *(servitoarea iese, Stă-*

văroaia îi pune cravata lui Ion.) Așa, să crape babornițele dela salon, când ne-or vedea tineri și frumoși — că am niște prietene, sări-le-ar... (Frosa intră cu vesta) Haina de ce n'ai adus-o ?

FROSA Păi, matale ai spus că numai...

STĂVĂROAIA N'o să mergem la salon cu „dânsu“ numa'n vestă, proasto! Stai, unde dai busna ca o zănatică? Scutură haina, vezi să nu rupi nasturii cu peria și adu fularul. (Frosa a ascultat și iese în camera lui Ion.)

ION (îmbrăcând vesta.) Azi ești foarte bună cu mine dar nu m'ai lăsat să-ți spun de ce, când mi-a trântit Frosa șervetul pe umăr -- mai ales șervetul cu care s'a șters domnișoara Mioara pe piciorușe — a făcut o minune. Vezi, nu știu cum să spun că s'a sfărâmat în mine, când m'am văzut de prisos în casă — dar... când mi-a pus șervetul pe umăr, parcă am simțit — în locul lui — buclele blonde cu care Magdalena i-a șters picioarele lui Christ...

STĂVĂROAIA Să știi că mă supăr, dacă nu lași gluma. Avem de discutat ceva serios.

ION Așa? Atunci, poftim, că eu ascult ca un școlar cu nota zece la purtare.

STĂVĂROAIA Știi că acum o săptămână... (Frosa a intrat cu haina, fularul și pălăria lui Ion — stăpâna se supără.) Nu te mai astâmperî, titirez cu moț? Mai lasă-ne, soro,

că poate avem să ne spunem o intimitate.

FROSA *(unică scuză.)* Păi, săru'mâna, am adus..

STĂVĂROAIA Văd! *(Ion ia haina și-o îmbracă, în timp ce gazda o ceartă pe servitoare.)* Și — acum ce mi-ai rămas cu gura căscată? Pune lucrurile pe scaun și dispari! Nu uita să-mi coși năsturașul.

FROSA Se face. Să cos năsturașul... *(iese).*

SCENA XII

ION - STĂVĂROAIA

ION *(privind înduioșat în urma servitoarei.)*
Săraca! De ieri dela prânz, numai muncă — și n'o scoatem din toanto și din proasto. Poate că are și ea suflet... E adevărat că am strigat și eu odată la ea dar mi-a părut așa de rău că, dela 12 la 19 inclusiv ale lunii, i-am adus în fiecare seară câte o carte și o prăjitură cu cremă..

STĂVĂROAIA Fugi, că nu te mai înțeleg. Pricepe odată, omule și nu mai fii bun, că ți-o iau toți proștii înainte.

(Valter, din camera lui spre camera Mioarei, traversează scena, cântând.)

ION *(l-a urmărit cu o privire semnificativă, ca să aibă, în urmă, un gest de nepăsare.)* Treacă și acest pahar dela mine... Să știți, frumoasă d-nă, că e și o bucurie

a durerii! Nu-i Valter întâiul prieten pe care am să-l las fericit, la casa lui. Crești și duci pe umeri, ca un hamal, fericirea altora — înflorind și scuturând, cu fiecare nerecunoscător, un vis nemărturisit. Din nefericire, acum nu mai am ce înflori și ce scutura. Finis... Nu-mai dorul de ducă mi-a rămas.

STĂVĂROAIA Lasă-l încolo de dor! Unde să pleci, singur — cui să mă lași, singură, după ce s'o mărita Mioara și s'o duce la casa ei? Ne-am învățat unul cu altul, am început să ne cunoaștem gusturile și toanele, m'am convins că ești omul pe care-l aștept, de când a murit...

ION *(a privit-o uimit până la prostire, începe să râdă, râde — un râs nestăpânit, peste rană.)* Asta-i tot ce-ai înțeles din sbuciumul meu, din suferința pe care mi-am prins-o în dinți, ca să nu țipe, din tot ce ți-am spus adineauri, din destinul meu blestemat și din tinerețea mea? *(țipă.)* Pentrucă sunt tânăr — tânăr și clocotind de dragoste, cum n'a mai fost nimeni! *(râde, are gesturi nestăpânite.)* Hahaha! Prinde rândunelul din sborul lui tineresc și cocoloșește-l sub aripa coțofenei, să-i ciugule puricii...

SCENA XIII

ION - STĂVĂROAIA - VALTER - MIOARA - FROSA

(*atrași de glasul nestăpănit al lui Ion, cei trei : Valter și Mioara, din camera logodnicei și Frosa, din camera stăpânei, au intrat speriați.*)

VALTER

MIOARA

FROSA

} Ce-i, ce s'a întâmplat?

ION

(*dar, în acest moment, se aude soneria și*)
 (*frânge brusc gestul de nestăpănire și întinde mâna, cu râsul sfărâmat între dinți, arătând spre ușe.*) N'auziți? Soneria! A venit mașina și ne bucuram! Repede, Froso: papucii de casă, că mergem la salon boieresc și trandafirii, să-i punem la butonieră, ca să ni se pară că suntem fericiți...

MIOARA

(*lângă mătușe, cu nedumerire, arătând spre Ion.*) Tanti?

STĂVĂROAIA

Dă-1 încolo, că așa nebun mai rar...
 (*iar soneria și după gestul de atenție al celor din scenă: clacksonul.*)

FROSA

Bine a zis „dânsu“ c'a venit mașina.
 (*și ca la o comandă, toți sunt prinși de grabă.*)

STĂVĂROAIA

Froso, mi-ai cusut năsturașul? (*repede în camera ei.*)

VALTER

D-șoara, Froso, ține-i haina și nu uita să-mi aduci mănușile. (*în antreu, îmbracă paltonul — Frosa a intrat în camera Mioarei.*)

- STĂVĂROAIA (*din camera ei.*) Froso, unde mi-ai pus poșeta?
- FROSA (*care tocmai intră cu haina Mioarei, pe care i-o ține, s'o îmbrăce.*) Pe măsuță, conifă sau pe etajeră.
- MIOARA (*a îmbrăcat haina.*) Las-o incolo de poșetă, tanti, că întârziem.
- STĂVĂROAIA (*a intrat, gătită de plecare.*) Gata, am găsit-o, putem merge.
- VALTER (*din ușe.*) Poftiți, mai repede. Să nu uităm ceva. (*nepoata și mătușa au ieșit.*) Mănușile, toanto! (*Frosa, repede, în camera lui Valter.*) Ce faci, mă, tristă figură, nu mergi?
- ION (*care până acum a privit mut, nemișcat, e prins la rându-i de grabă.*) Ba da, cum să nu? (*pune repede fularul și ia pălăria, în timp ce Valter — din antreu — îi aduce și, dela ușe, îi aruncă paltonul în brațe.*) Mulțumesc.
- VALTER (*în acest timp, Frosa i-a adus mănușile — el le ia și spune, eșind.*) Zor, Ioane, zor.
- ION (*îmbrăcând paltonul.*) O secundă și sunt gata! (*Frosa a eșit în urma lui Valter, Ion s'a îmbrăcat și a făcut câțiva pași, grabnic, spre ușe.*)
- FROSA (*intră.*) Stai, nu da zor, c'au spus că n'ai loc cu ei în mașină. Li-e frică să nu-i mototolești rochia domnișoarei.
- ION (*nemișcat.*) Eram sigur! Spune-le, atunci, că am să vin ceva mai târziu — singur

pe jos... (Frosa a eșit tot așa de repede, se aud glasuri: „să nu lași casa singură“ — „nicio grijă și petrecere frumoasă“. Mașina a plecat, Frosa se întoarce în casă, după ce a încuiat ușa de afară și a stins lumina din antreu.

SCENA XIV

ION - FROSA

FROSA (a început să facă ordine prin casă.) Ce faci, nu pleci la salon?

ION (a tresărit, o privește tăcut — revine spre ușa lui, pune pălăria pe scaun și fularul peste pălărie, desbracă paltonul și-l lasă să cadă lângă scaun — a rămas încovoiat, mut, cu brațele grele în jos).

FROSA Știam eu că nu te duci! Să vezi c'o să se supere domnișoara.

ION (un gest obosit, care ar voi să spună: „ce să-i fac? nu pot altfel“...) Adineauri, când m'a chemat Valter, am fost prins de un neastâmpăr neînțeles și m'am îmbrăcat fără să știu ce fac. Pe urmă... n'am mai avut loc în automobil și m'am desmeticit. Mai bine că s'a întâmplat așa. Ce să caut cu ei la salon? (face un efort să rețină lacrima.) Mergând cu Mioara în mașină, ași fi avut impresia că-mi duc spre groapă cel mai frumos și cel din urmă vis... (greu, pe scaun, cu fruntea'n palme).

FROSA

O fi, că eu sunt proastă și nu înțeleg, da' să știi că-mi pare bine că nu te-ai dus, pentrucă (*șovăe un moment, apoi aproape și vorbindu-i peste umăr*) acum pot să-ți arăt cum știu să-mi fac cărare la mijloc, să dau cu pudră dela domnișoara și cu roșu dela Stăvăroaia. Mă fac frumoasă, noaptea, când nu mă vede nimeni și mă culc așa — că mă visez domnișoară la bancă și plâng de fericire, în vis... Asta-i viața mea adevărată, pe care nu mi-a aflat-o nimeni până acum și în viața asta parcă am alte gânduri și alt suflet. Se poate așa ceva? Uneori mă sperii de mine, că n'o mai simt de loc în inimă pe Frosa, fata proastă și cu concii... Ce-ai făcut din mine, „dânsule“? (*taină mare.*) Acum, că nu-i nimeni acasă, am să îmbrac și o rochie de-a domnișoarei, ca să visez la noapte că mă logodesc... (*i s'a umezit glasul.*) Dac'ai ști ce fericită o să fiu! (*plânge, cu capul pe umărul lui Ion.*)

ION

(*a întors privirile, cu o înduioșare nouă pe figură — a rămas, în urmă, numai surâsul amar.*) Păcat că nu-i nimeni să ne fotografieze sau să ne facă monument pe bulevardul Ferdinand, unde era să mă calce tramvaiul... (*ușor, i-a ridicat Frosei capul de pe umărul lui și s'a depărtat.*) Bine, Froso, fă-te frumoasă și fii fericită — dar pe mine lasă-

mă, să văd dacă mi-a mai rămas ceva de făcut, mai înainte... *(a rămas cu ochii fixați pe un revolver din panoplie.)*
Noapte bună, fată...

FROSA

(cu cochetărie și cu un accent de prețiozitate care o prinde, pentrucă toată făptura îi e un zâmbet.) Mersi asemeni, „dânsule“, și să nu te culci, că viu să mă vezi gătită... *(a eșit repede în camera Mioarei.)*

SCENA XV

ION singur, apoi FROSA

ION

*(pare, cum a rămas stăpânit de acelaș gând, în fața panopliei, că n'a mai auzit ce-i spune servitoarea — apropiere, cu pași automați și ia revolverul, îl privește atent, se asigură că e încărcat și'n urmă, cu un gest frânt de răufăcător, îl ascunde sub haină dar cu primul pas pe care-l face spre camera lui, Frosa a început să cânte — e un cântec nou, tineresc, fără cuvinte, un strigăt de triumf și o mărturisire a sufletului ce se poate, însfârșit, descătușa — cântec pe care Ion îl ascultă din ce în ce mai furat, cu un început de înseninare pe figură) ...animal curios, cu inima în voia tuturor vânturilor, ca o morișcă... *(a lăsat revolverul încet, ușor, pe o mescioară.)**

FROSA *(glasul ei, de copil alintat.)* „Dânsule“, e adevărat că ți-ai vândut costumul de vară și pardesiul, ca să aibă conașul Valter cu ce să-î cumpere d-șoarei pantofi de fir ?

ION *(a avut un gest de surpriză, apoi de enervare și pași spre camera în care e servitoarea).* Nu-î adevărat! Cine ți-a spus? E o minciună și nu permit nimănuî...

FROSA *(un țipăt, panică.)* Vai, să nu întri — nu intra peste mine „dânsule“, că sunt numai în cămașe!

ION *(s'a oprit, totuși.)* Puțin îmi pasă de cămașa ta! Te rog să-mi spui de unde știi și cum ai putut să crezi o minciună ca asta ?

FROSA *(candidă.)* Dacă-î minciună, de ce te superi ?

ION Asta .. e ceva care... mă privește... personal! Mă supăr când îmi place și cum îmi place! *(pași, revenire.)* Pe tine, însă, te poftesc să nu te mai amesteci în afaceri cari nu te privesc! *(supărat, a svârlit scrumiera jos, cu un gest comic, de afirmare a voinții și așezat pe masă leagănă picioarele — ori cum, i se pare că n'a fost destul de categoric cu servitoarea.)* Să fim înțeleși, fato: să nu te mai prind că te amesteci în intimitățile mele.

FROSA *(însă, îi răspunde cu un hohot de râs.)* Prost ai fost „dânsule“ — ai fost așa de

prost că, azi noapte, am răs ca o nebună, cu capul ascuns sub perne, să nu mă audă Stăvăroaia!

ION

(gest, să se dea jos de pe masă și să se ducă la ea.) Ascultă, nu permit... (dar servitoarea îi răspunde cu un nou hot de răs și el rămâne cu gestul frânt, în imposibilitate să se apere sau să protesteze.) Să te ia dracu de nebună... (a rămas pe masă, cu coatele pe genunchi și fruntea în palme).

FROSA

(intră, — e îmbrăcată în rochia pe care a purtat-o Mioara, în seara când trebuia să-i spună Ion c'o iubește — părul strălucitor acum și l-a pieptănat lins, cu cărare la mijloc iar pudra, creionul de sprâncene și carminul i-au împrumutat figurii tinerețe și frumusețe — e, în adevăr, o ființă nouă și are, acum, alt gest, altă legănare a șoldurilor, în mers și o privire alta — intrând, a stins lumina din scenă și'n urmă s'a apropiat de Ion și i-a spus peste umăr, ca un copil în joacă.) Cu-cu!

ION

(chinuit, în el.) Întuneric! Se face în mine din ce în ce mai întuneric...

FROSA

(gest să plece.) Dacă vrei s'aprind, eu... (a rămas locului, văzând că Ion nu-i dă niciun răspuns.) Am stins-o ca să nu mai strige Stăvăroaia la mine că fac risipă de electrică,

ION *(cu acelaș glas surd în el.)* Da' ce-mi pasă mie de Stăvăroaia ?

FROSA *(întristată.)* Atunci... de ce nu te uiți la mine, să mă vezi frumoasă ? Te-ai supărat că, adineauri... ? *(încercare timidă să-i ridice capul din palme, să-l împacă.)* Nu, să nu crezi ! Am mințit când am spus că am răs toată noaptea ! Dacă vrei să știi, am plâns când am auzit că ți-ai vândut hainele, am plâns ca o nebună ! Mi-era necaz pe d-șoara, că prea e frumoasă și prea are noroc ! Ea, dacă ar fi răs adineauri, ca mine, nu i-ai face nazuri... *(o nouă tentativă, mai stăruitoare acum, să-l facă s'o privească.)* „Dânsule“ să știi că, dacă nu te uiți la mine, mă desbrac și... *(plânge pe scaun, lângă masă.)*

ION *(a ridicat capul din palme și privește în gol, poate și el cu ochii plini de lacrimi.)* Ascultă, Froso, ce crezi tu, cu judecata și cu inima ta, de toată povestea asta cu mine și cu cei dela salon ?

FROSA *(drăgălaș îmbufnată.)* Nu ți-am spus... adineauri ?

ION Am înțeles ! Poate că am fost, în adevăr, un mare prost — poate că n'am făcut altceva decât să-mi ascult și să-mi împlinesc destinul, cuminte cum te supui oricărui blestem. Uneori, mi se pare că ascund în suflet un dușman sau un frate, care-mi spune același și

mereu același lucru: undeva, pe altă stradă sau în alt oraș, mai e o fată frumoasă, pentru care să trezesc farmaciștii din somn, cum i-am trezit și pentru Mioara — așa cum mai e un măgar voinic și frumos, căruia să-i dau alte economii și pentru care să-mi vând alt costum...

FROSA

Asta e sigur! Da' o Frosă ca mine n'a mai fost și nici n'o să mai fie! O proastă pe care s'o cerți când spune adevărul — o toantă la care să nu vrei să te uiți...

ION

(*gest care mărturisește acelaș chin lăuntric.*) Iartă-mă, drăguțo, dar... dac'ai ști ce se petrece, acum, în mine... Toate gândurile mi s'au adunat ca niște cumbre la sfat și parcă le văd tremurând și întrebându-se, cu spaimă: „ce facem cu Ion, că e vesel și e trist Ion și anapoda cum îl știm, e gata să ne joace o farsă de prost gust“... De șase ori, până acum, am avut tăria să mă smulg din mine, să-mi calc pe inimă și să plec mai departe, ca un jidov rătăcitor, spre alt vis mincinos și altă prăbușire adevărată. Acum, parcă mi s'au închis toate drumurile. (*pași, gest chinuit de răsucire în el.*) Poate de aceea, mai mult ca ori când, simt nevoia unei împărțări — să spun, să strig tot ce am avut putere să închid în mine, dela întâiul fior de dragoste și până azi! (*oprit lângă mescioara*

de lângă panoplie, cu ochii ațintiți pe revolver.) Sunt ca o lebădă care nu poate muri pentrucă nu are cui să-î spună întâiul și cel din urmă cântec...

FROSA

(sinceră, tristă.) Of, că iar sunt proastă și nu pricep...

ION

(cu un gest de descurajare.) La ce bun să înțelegi? *(s'a smuls din fața revolverului și pași spre masă, vorbind.)* Totul ar fi de prisos... *(abia acum o vede pe servitoare — în lumina puțină din încăperea, raza care vine din camera lui Ion, unde electrica a rămas aprinsă, țese în jurul ei o atmosferă de vis — la gestul lui de surpriză, o surpriză ce va crește, în cele din urmă, până aproape de spaimă, Frosa s'a ridicat de pe scaun și — rămasă în picioare, nemișcată, cum nemișcat a rămas un moment și Ion în fața ei — îl privește fără cuvânt, clipind repede și cu o umbră de surâs în colțul gurii — el și-a trecut odată palma pe la ochi, cașicum ar fi voit să gonească vedenia.)* Cine? Cine ești? *(a căutat, în încăperea, parcă pe altcineva — păși și strigă, oprit în fund, spre camera Mioarei, unde o știa pe servitoare.)* Froso!

FROSA

(cu nedumerire și cu un tremur ușor în glas.) Eu sunt Frosa. Nu ți-am spus că mă schimb? De ce te miri? N'am făcut altceva decât să-ți urmez sfaturile...

ION *(are impresia că abia acum aude de o minune pe care el a făcut-o fără să știe.)*
 Eu? Am putut eu să te prefac așa de mult, să smulg din fusta ta de stambă și din cămașa ta de fată proastă, urâtă și servitoare, o frumusețe așa de...? *(o privește lung și pare că nu are curaj s'o atingă sau să se apropie, cel puțin, de ea.)* Ce minune neașteptată *(cu un început de neîncredere, în gest și de panică, în cuvânt)* sau... ce cursă îmi întinde viața, care și-a bătut întotdeauna joc de mine...?

FROSA Numai pentru tine m'am făcut frumoasă, Ioane!

ION *(surprins, cu bucuria ca o lumină păstrată în el.)* Mai spune-mi așa, pe nume! Numele meu, de om sărac și fără noroc — pe care nimeni nu l-a rostit până acum, în casa asta — ce cald și ce muzical a fost îngânat de buzele tale... Așa te visam, de mult și așa te așteptam, în nopțile mele de singurătate, când ascultam „Elegia“ cântată cu vârf de scobitoare... Așa te doream, crescută din inima și din gândurile mele — cum se naște orice dragoste adevărată, dornic să-ți spun tot ce am simțit clocotind în suflet, adineauri... și uite că m'am prostit, cașicum toate cuvintele s'ar fi topit în mine...

- FROSA Lasă-le'ncolo de vorbe, Ioane, că n'avem ce face cu ele! Eu nu-s domnișoară la bancă, să-mi spui că o să-mi cumperi barcă cu motor și nici tu nu ești domnișor, ca Valter, să-ți plătești dragostea și să-ți încânți logodnica, dornică de cadouri și de petreceri, cu banii altora... Sunt un biet suflet care și-a găsit un rost pe lume, răscumpărat cu lacrimi. Simt că, de-acum încolo și lângă tine, am scăpat de ocări, de munca trudnică și fără folos și de tot ce era apăsare pe suflet, în viața mea, care nu știa de unde vine și încotro merge. Asta e tot și e mult pentru mine, e tot ce-am cerut în rugăciunile mele. Nu mai am ce să te'ntreb și n'ar mai fi nimic să ne spunem. Numai atât să știi: sunt așa de fericită că-mi vine să plâng — să plâng, Ioane și să râd, să sburd și să cânt...
- ION Cântă, fată frumoasă și bucură-te, că viața îți surâde, cu toate darurile tinereții.
- FROSA Cum să mă bucur și pentru cine să cânt, dacă ești trist?
- ION Mi-e frică, Frusinel, c'ai venit prea târziu: pentru anii mei risipiți, pentru sufletul meu strepezit de amărăciuni...
- FROSA Dacă mai spui așa ceva, mă'ntorc pentru totdeauna în cămașa mea de fată proastă, urâtă și servitoare. Ți-am spus că numai pentru tine m'am făcut frumoasă — că

numai pentru tine am plâns azi noapte și că numai pentru noi, pentru viața noastră necăjită până acum, vreau să râd și să cânt de azi înainte. De-acum, puțin o să-mi pese dacă o să strige Stăvăroaia la mine...

ION Nimeni n'o să te mai atingă, pentrucă nu te mai las, nu mai rămânem în casa asta a robiei și a metehnelor, a pompoanelor de paradă și a nevricalelor în bandulieră ! O să găsim noi, undeva, un cuib...

FROSA ... și acolo — singuri și stăpâni... să pleci cu hainele scuturate, la bancă, să te aștept la prânz cu masa pusă și seara cu o vorbă bună, cum nu ți-a spus-o nimeni până azi... (*o înneacă lacrămile*). Altceva n'am să-i cer vieții, că fericire mai mare ca asta nu se poate...

ION (*furat.*) Am să plec de acasă cântând și-am să mă'ntorc, în fiecare seară, cu flori și... Nu mai știu — se împletesc atâtea bucurii în mine, că nu știu pe care să ți-o spun mai întâi dar simt, cred, sunt sigur că o să fie așa de bine, acolo, în casa noastră de departe...

FROSA N'am să mai întreb oamenii, plângând, ce-i cu mine și cu viața mea.

ION Jidovul rătăcitor n'o să mai plece pe drumuri iar porumbielul alb al sufletului n'o să se mai sbuciume și să sângere.

- FROSA Am să mă rog, în fiecare noapte, așa :
„săru'mâna, Doamne, că te-ai îndurat de
mine și bogdaproste că l-ai scăpat pe
Ion de toate necazurile“...
- ION Primăvara, sub umbrar de zorele —
că o s'avem și zorele, unde o să ne
mutăm — și iarna, în căldura aromitoare
din casă, o să cântăm la patefon toate
valsurile de Strauss și mai ales „Ele-
gia“...
- FROSA Punem plăcile la rând și cu ac de me-
tal — că n'o să ne mai fie frică de ni-
mení, atunci!
- ION Când o să ne săturăm de muzică, mer-
gem la cinematograf sau la restaurant
ori ne plimbăm cu tramvaiul, să ne di-
străm și să ne vadă prietenii. Au să
spună: „uite-1 pe domnul Ion, cu ne-
vasta“ și... Frusinel, sunt fericit ca tine,
adineauri, când îți venea să plângi. Mă
stăpânesc, că mi-e rușine să-mi vezi la-
crimile. Mai bine, hai să stingem lu-
mîna! *(pași, cu Frosa de mână, spre
camera lui și s'a oprit, cu un gând nou
sub frunte — îi prinde capul în palme
și se uită în ochii ei)* Sau... poate, ți-e
frică ori... n'ai încredere, să rămâi cu
mine în întuneric...
- FROSA *(șoaptă înfiorată și i-a înlănțuit gâtul
cu brațele.)* Trec prin foc, pentru tine
și merg pânăla capătul pământului!

ION

*(o ridică pe brațe, în raza de lumină
ce-i învăluie — ca pe-o ofrandă.)* Doamne,
bunic cu barbă albă de ești acolo, în
cer sau numai un om anapoda, care îm-
pacă oamenii și-i ferește prin suferința
lui mută, binecuvântă dragostea, milo-
stivule, acum și pururi și în vecii ve-
cilor...

CORTINĂ-FINAL

ACEST VOLUM S'A TIPĂRIT
ÎN ATELIERELE „CARTEA
ROMÂNEASCĂ“, ÎN LUNA
MARTIE, ANUL 1935.